

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Predigten - Cod. Aug. perg. 118

Gregorius <Nazianzenus>

[S.l.], [9. Jahrh./10. Jahrh.]

Gregor von Nazianz: apollogeticus in latinum translatus e greco

[urn:nbn:de:bsz:31-66157](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-66157)

Longam fugient & habitam in deserto non paruo
 tempore. *Alia* fortassis. alius uideatur. his
 qui uel odio erga me ut fieri sola: uel amore de-
 nentur. Et id quod tunc feri quidam uidebatur
 & hinc. In uero mansueuimus. & regressi
 sumus in hoc quod antea fugeramus. Alius quidem
 culpam inconstantię. Alius amplectitur factum.

Nihil hominibus enim suauius: quam aliena loqui
 & alijs accusare; in re uero si ueniat uel odio
 aliquos. uel amare preueniri. A quibus preci-
 pue semp occultatur ueritas: & furatur.

no bn

Alii igitur ut dixi putent alia. Ego uero absq; om-
 ni uerecundia quod uerum est in medium pferam.
 utriusq; partibus satis faciens. Id est. tam his qui
 affectu in nos: quam & iam his qui odio p mouent;

In quibusdam quidem ipse mei accusator existens;
 Pro quibusdam uero & iam satis faciens: & ut nobis se-
 cundum ordinem sermo pcedat. Primum de for-
 midine mea ac meo pristino disseram. Neq; eni
 patiar in me suspensiones cuiquam remanere. **Et**
 qui uel bona nra uel contraria curiosa examinatione
 discutunt. Est enim & hoc religionis officium.
 uerbi satis factione curare. Siqui illi fortasse sint
 qui uidentur suspicionum spiculis uulnerati.

disputatio
 & ecclesie
 oratio doctrina
 quia ipse magis
 dum rursus
 nem quod sit
 re ergo ubi
 oculo querit
 non parum
 in quo utrum
 inter pcedam
 lingua hinc
 ut ppe
 uisus
 re co
 se superat
 extraneum
 dand ad
 ille ipse quod
 une p eum loq
 uerbi uel op
 do consumm
 dum uel ut
 abscissi &

qm̄ quidem p̄ optimum est: ut neq; peccando
quis neq; positus in suspicionē peccati si fieri
potest. & res indulgē. offendiculum fratrib;
ponat aut scandalum. Scimus enim scanda
lizanti unum ex minimis; quam sit ad nō grauis
animi aduersio constituta. Ego igitur optimi
& religiosissimi neq; ut in periculis hec aut stultus
incurri. Neq; ut ego parum aliquid gloriar. Atro
gans quis & diuine legis statuta; dispiciens.

Noui & enim quia sicut in corpore nō alia sunt
membra quae regunt corpus. atq; omnibus eius
motib; presidem;. Alia sunt quae reguntur. & ob
sequium rectorib; praebent. Ita & in ecclesia
statuti dī. aequitatis eam lege dispensant. & per
diuinam prudentiam suam quae uniuersa componit.
meritorum temperant priuilegia; alios constituunt
regi & gubernari; quibus hoc utilius est. ut uerbo & o
pere rectorum ad id qd̄ expedit imbuantur; alios
pastores dedit & doctores ad p̄fectionem ecclesiae.
Eos salicē qui p̄ter ceteris uirtute animi p̄cedit. famu
liarius dō adsistant. & id officii in ecclesia gerant.
Quod uel anima in corpore. uel mens & ratio operatur
in anima. Ut utraq; pariter compaginata & sibi
in uicem iuxta in quo quid dēest. & in quo habundat.

uelut in membrorum diuersitate. consonantice

facta p̄ sp̄m̄ p̄fectum. & integrum. atq. aptum ad
om̄ia corpus existat. & dignum q̄d xp̄m̄ habeat caput;

Quamuis ergo ne alius quidem ullis animantibus absq̄
rectoribus eē & gubernaculis studium sciam

Multo tamen magis hominibus. Idcirco q̄d amplius
his & maius periculum impendit errantibus. aq̄b;
si quidem illud q̄d primum est seruari non potest.
ne delinquant. **H**oc certe in eis secundum salutem
obtinere locum. **S**i corrigant. ac reuocent a delicto.

Si ergo hoc uerum apparuit & bonum. iustumq̄
uisum est. certum est e contrario malum esse & in
utile. uel om̄is fieri uelle rectores. ut nullus qui regi
debeat iam super sit. **U**el rursum regendi officium
neminem uelle suscipere. **P**er quod utiq̄ claudica
re continuo. & labe facturi poterit. omne corpus
ecclesiae. **N**eminem scilicet gubernantem; & ubi
lam nobis uel quomodo. aut a quibus colitur d̄s;

Quo pat̄o sacro sc̄a misteria ad instar celestis Imagi
nis celebrantur. **P**erq̄ utiq̄ in terris adhuc po
siti celestibus ordinibus sociamur. **E**rit sine du
bio illud. quod dictum est. **U**t non sit rex. neq̄
princept̄. neq̄ sacerdotium. neq̄ sacrificium.
& om̄ia illa nobis quoq̄ accedent quibus p̄ in mensis.

sceleribus prior ille populus condemnatus est.
Verum ne hoc quidem nouum aut peregrinum est.
his apud quos diuine philoſophie ſtudia uigent
ut ex ordine diſcipulorum: qui in magiſtrorum
adſumatur officium. Sicut nenaute quidem
probabili ſites poſcat ad inſpectione prote trans
ferri: uel ex illo loco ſi uenturum probabiliter colle
gerit diſciplinam: ad ipſa nauis gubernetacula p
uocari; uel fortisſimo militi curam ut inſe cohor
tiſq; comiti uel bene agentem tutam: ad locum
exercituum transferri magiſterium. Non ergo ex
iſtis: qui eorum qui in alienis negotiis grauiſſi
mi cenſores ſiunt: & ex ſuis uitas aliena geſta p
pendunt. Quod ergo erubuerim miniſteribus
gradum maiora deſiderans. Non ita ego ſum uel
diuinarum rerum magnitudinis: uel humanarum
humilitatis ignarus. ut non magnum arbitrer uni
uerſe nature mortalium quoque libet modo: & in
quo libet ordine ad propinquare deo. Qui ſolus in ac
ceſſibilem omnium creature habitat lucem; quae
igitur ratio eſt in obediencia meae. Viſus ſum & e
nim in illo tempore nihil meum habere. nec meis
moribus ſimile. Sed audatus contradicere in pu
dentius quae reſiſtere. cauſas ergo huius rei quod

iam diu desideratur audite. **P**recipua fuit illa
 p^r turbationis mee causa. q^d subito mihi sup^{er} uentū
 est. & sicut cum sonus aliqui^s repentinus incre-
 puit turbantē animi in p^ruiso terrore p^rculsi. Ita
 ego quoq^{ue} territus omnem resoluī uerecundiam
 Quae mihi semper in omni uita mea comes in dis^socia-
 bilis fuit. **T**um deinde recordatio me silentii
 & quicquid me^{um} uehementius p^r turbauit. cum hic
 mihi impedire uiderem. q^d ego a principio uir-
 tute singulariter dilexi. & in magnis maximisq^{ue}
 periculis dō uouī. Cuius desiderio eo amplius con-
 citabar. quom^{od}o mihi iam uidebat^{ur} eius saltim lanuam
 contigisse. Atq^{ue} inde acrius accendebar. ex quo
 mihi notiora eius bona fiebant. **E**t ideo non tūlime
 uolenter in medias turbas p^rtrahi populo^rū. & ue-
 luti cl^o exemplo quodam quicquid tumultuosis uirg^u hui^{us}
 fragorib^{us} obici. **N**ihil enim reuera mihi ad beatā
 uitā p^rstantius uidebat^{ur}. quam uelut clausis carna-
 lib^{us} sensib^{us}. & extracarne mundumq^{ue} effectum
 quem p^ria in semet^{ip}so ipsū conuertit. **I**dest suos sensus
 atq^{ue} animos conspiciari. alienum q^{ue} effectū amor-
 talium curis. **S**ibi soli loqui & dō. ut altior cunctis
 uisibilib^{us} factus. mentem suā repleat diuinis sensib^{us}
 & celestib^{us} formis absq^{ue} ulla admixtione terrena.

110

110

uere speculum Immaculatum effectus ima-
ginis di' & ex ipsius lumine semp lumen acci-
piunt. auspicia quaedam uel in ita futuri In
semo ipso seculi ferent. Adq; In terris adhuc
positus. consortio quodam modo pfruent ange-
lorum. Dispecta ac derelicta fragilitate terrena
ad supna & celestia spissi sub uectione trans-
ferri. Siquis forte uestrum huius cemodi amo-
rit aliquando sensit ardorem. scit que dico. &
que loquor agnoscat. & quare p turbatus sim no-
uit. ac facile ueniam dabit. Ceteris au non ero-
numus In fati fac tione. quib; fortassis huius ce-
modi sermo dum opus eius ignorat. & a detri sui
ee potest. & his precipue quib; Inuidie lan-
guor. recte ludicandi pre pedis sensum. & operi
optimo iurio sum nomen In fligunt. **Phyloso-**
fiam cenodoxiam uocantes. & preclara sapientie
studia iactantie appellationib; Infamantes;
Quibus libenter uilis quoque. & iam In perige multi-
tudinis consensus accedit. **P**aratior namque est
In peritorum turba ad derogandū nobis studis
quam ad imitandū. Ut sit eis omni genere de-
lictum. uel dum manifesta & publica mala
non uicant. uel dum hoc occultis & reconditis n cre-

dunt bonis; Adhuc accessit & iam illud; no^s
Proferam & enim omnia apud uos. & nihil iam te-
 gam secreti; quod siue iustitiam siue libertatem
 meam fuerit uos, p. b. & tribui de quibusdam quos
 uidebam nihil penitus ad emendationem uitae suae
 nihil adquisisse correctionis admoneat. Quin im-
 mo & nequiores effecit. In mundis ut dicitur pedibus
 Inruentes certatim In se & priusquam digni haberent
 primo aditu ac lanuis. ad tribunal continuo ten-
 dere. atq. ad sacerdotium festinare. & repulsi exse-
 rit. ipsi sacris altaribus incubare. ut iam non ad for-
 mam & exemplum plebi praebendum. ordo ille
 uideat. sed occasio quaedam In habundantia & securi-
 tate uiuendi. nec officium ducat. futuro di. iudicio
 obnoxium. Sed secuta quaedam & nusquam discutienda
 administratio putat. & sunt pene plures nu-
 mero rectores isti. quam illi quos regunt. Ut nusquam
 sit illud apostoli qd ait; non omnes prophetae non omnes
 magistri; Hic enim omnes magistri. omnes prophetae.
 Ita ut secundum antiquum puerbum merito dicat.
 qd & paul. In prophetais. & reuera nulla nobis anti-
 quae historia tradidit uel tantum In ecclesia fuisse
 ministrorum numerum. uel tam uulgo congregatum.
 Unde & religioni ac doctrinae nrae obprobrium a seculis.

Quid si minus uideret

quod sacerdotia uel ministeria. ambitione po-
tius & ad gratiam quam meritorum iudicio dese-
runtur. **C**uius rei uitium uellabem. & iam si-
hibere supra nos est. adicer te erubescere & aduer-
sari pars aliqua peccati est. Quod uero me in auro
omnibus & supra cuncta que superius diximus
de te rebatur illud est. **V**eniendum namque est
ad summum ipsum uerbi fastigium. & pferendum
que uera sunt. **N**eq; enim fas est. In talibus fallere.
Arbitrabar non est simile. Sicut & nunc quoque arbitror.
peccora uel armenta regere. & hominibus preesse.
atq; animas moderari. **I**bi enim studium est gregem
uel armenti uel pecoris ualidum membris & luxu
carnibus facere. **Q**uod pspiciens uel armentari-
us ille uel pastor. comantes herbas & uirides ri-
uis delegit. campos quos fecundiores probavit
ad pabula. & hos ipsos alternis pastibus in nouat.
& ab aliis ad alios gregem transmouet saltus; sed
& ad requiem perquirat nemorosa cubilia.
Agros autem gregem in certum uirga precipue a men-
ca
lami uel fistule suauitate pmulcent. **N**ec aliud
ultra operis uel armentario in minus uel pastori.
Nisi quod parua quedam sollicitudo requiritur ad-
uersum insidias atq; in pbitate luporum. & sic

ubi forte egrum pecur. uel reuisere oculo. uel pal
 pando curare. Umbras Inestib; pspicere. Strata
 recubantibus mollia. atq; herbida puidere. per
 flariq; recubantium locum auris spirantibus finire.
 quem ppedecurrentib; riuus. frigida unda pstringat;
Cantare quoq; & uelut alloqui greger. aut anti qui
 tatis aliquid aut amoris; Adhuc uel iugulare pin
 guis quodq; uel in precium uertere licet. uirtutis
 uero animi & Industrie. nullacura huiusmodi
 pastorib; Imminet; p quam necesse habeant uolun
 tati greger. magis quam suis obsequi; homini uero
 cum p difficile sit scire regi. Id est regenti se obtem
 perare. multo difficilius est scire alios regere. &
 regere secundum istam nrām disciplinam. que ex
 diuina lege descendit. atq; addm ducit; Quis
 quanto spes & gloria maior est. tanto periculum
 grauius. quippe habentib; Intellectum; **Q**uem rec
 torem primo omnium ut mihi uida^r oportet sicut
 argentū uel aurum pbari. & ex omni parte circū
 spici. atq; In omnitem pore & actibus contemplari. ne
 quid forte habeat Intra se admixtionis aliene. uel ma
 terie uilioris. & raucum sonum aris uel plumbi ad
 mixtione respondeat. & lateat Intrinsecus adulteri
 num aliquid quod examina & resoluat;

Quod malum utiq; tanto facit p̄niciofius: quanto nume-
ro ferior populi rector & avertit. Sicut certe grauius
est In multos diffundi pestem: quam unum pestilentia
consumi. Peccadaueris f̄dor Itap̄niciofus est: si unū
polluat locum: sicut si parsim se uonidore diffuso.
corrupta. utis morbum pluribus generat. Itasi quis est
In rectore uiciorū morbus: facile In eos qui ei ad obtem-
perandum p̄festo sunt traditur: atque raris fundit.
& multo facilius q̄d malum est ab eo transit: quam
si quid In eo uirtutis & Industrie fuerit. In quo ego
quoq; soleo crebro apud meos & ipsum de alibus
conferens. aē mirari plurimum. Quod tam facile
& sine aliquo labore adque ullis ad̄miniculis malicia
proficit. & nihil tam facile est: quam effia malum.
& iam si nemo doceat. nemo conpellat. Rarum au
& p̄dificale sit: fieri bonum: & ita quasi conscenden-
dus sit arduus cuiusdam & p̄terrupte rupis ascensus;
licet plures prouocent. licet multa In uentent. & iam
si om̄s faueant & hortentur: & hoc est: quod mihi
uidet̄ & iam beatus aggeus Intellegens admiranda
illam Intro dixisse p̄ contationis Imaginem: cum
adeum dicitur Interroga sacerdotes legem & dices.
si carosa & uassem contigerit alicuius uestimentū.
si sc̄ificat eum & eo quod contigit: & cum dixisset

sacerdotes: quia non sanctificat. Dicit ad eos respon-
 sum. Si mundicia contigerit uestimentum
 mundi: utrum polluat eum, & dixerunt: quia
 polluit. Hoc est ergo: quod & iam nunc hic nunc sermo
 recensuit. Quia per difficultatem adsumptio boni na-
 ture mortalium: uelut si ignis humide alicui
 materie adhibeat; parati uisumur ad percipien-
 dum malum quam plurimum & apti uelut si aride
 quasi stipule scintillam ignis inicit: que in super
 & iam uentis spirantibus animo. Ita uelocius
 malicie parua scintilla consumimur: quam uirtu-
 tis ignis uel accendi uel & iam concalere pos-
 sim. Nam & melli plurimum parum absinthii
 in iectum: uelocem amaritudinem tradit. Mellis
 uero & iam si duplum inicitur absinthio: non po-
 terit eius obtinere dulcedo. Sic breuis gleba flu-
 uii ripes subducta: pondus totius fluminis deriuat
 in preceptis; Obistere uero & auertere lapsum flu-
 uii: uix in ignis molibus & in mensis machinis queat,
 Propter quod primo omnium uerendum est; Ne in ue-
 niamur pulchre & decore uirtutis quidam pictores
 pessimi. Uel certe alius pictoribus; Id est plebi que
 eam debet in semet ipsa depingere: Imaginis eius
 Pessima presentis exemplarice; Uel certe ne accedat

nobis res usitati puerbi. ut quia ad alios curandos
presumit. Inueniamur ipsi ^{atque} seculis ulceribus,
Tum deinde quod siam si seipsum aliquis a totius
peccati contaminatione custodiat. Nec hoc quidem
sufficere aestimo huic qui etudiendis atque instituen-
dis ad iuratum populis praest. **N**ec enim satis est
malum non esse cum custodiendi summa committitur,
Quod utique calcabile & dedecorosum. est ^{enim} & iam
In his quod docentur. **S**ed oportet eum & iam omnibus
bonis actibus esse praeditum. **S**ecundum mandatum
illud quod dicit. Declina a malo & fac bonum. **N**ec
sufficit de anima indigna abicere cogitationes.
& malorum rerum formas abolere. **S**ed & praes-
tantiores diuinosque inserere atque conscribere.
Ita ut multo magis nobis uirtus animi quam hu-
mana dignitas acquisita uideatur. **N**ec putare
unquam aliquem nobis factum bonorum finem
aut proficiendi terminum positum. **N**ec ita ut lucrum
ducenda sunt quae recte a nobis gesta sunt quam de
trimento computanda sunt. quae nondum implere
ualuimus. **E**t ascensus nobis quidam putandus est
uita haec ex quo nobis restat explicuisse quae ascende-
rit nisi quod restat euaserit. **N**ec nos in & ipsos
exceutorum conlatione moriamur. & magnum

putemus si forte aliquib. prestaniores Inuenia-
 mur. **S**ed damnum potius illud arbitremur. si
 non digna loco & gradu nro geramus. & si qua ge-
 rantur nobis non ex negligentia comparatione.
 sed ex precepti auctoritate pendantur. **S**ive illi
 negligentius siue etiam aliquanto studio suis ui-
 uunt. **Q**uia uirtutum formas non ex proximorum
 nostrorum gestis. sed ex uerbis auctoritate sus-
 cipimus a quo omnia. & in quo omnia & ad quem refe-
 runtur. **N**ec putandum est eadem omnibus con-
 uenire. sicut ne aquas quidem una omnibus est
 nec uultus linamenta uniuersis eadem. nec uici-
 us terre una est qualitas. nec stellarum. unus est
 splendor. **C**onuenire ergo idiotis & simplici
 cuique putandum est ne male agat & ut caueat omnia
 agere que ad penam trahuntur. uel grauis si uice-
 logis animi aduersione plectuntur. **H**uic uero
 qui alius preest. omni opere peccati post tergum
 relicto. proficere in optimis conuenit. Ita ut
 possit perfectus sui exemplo inuitare & inlicere
 caeteros ad uirtutem. **P**recipue per humilitatis
 ad no. nobis tradita formam. **N**on enim oportet
 ui uel necessitate constringere sed ratione & utique
 exemplis suadere. **Q**uia omne quidquid ex te qua²

Inuitis cum eo qđ tyranni cum uide² neper
seuerare quidem potest. Sol & enim quidquid
uolenter adtrahitur. sicut nouelle arboris. Siquis
ui cacumen Inclinet. relaxata rursum Inid quod
fuerat redit. Quod au ex pposito fit & uoluntate
tam legitimum quā certum est. ualē dissimul sci
licet uinculis p pte uoluntatis adstrictum.

Vide & regere gregem uoluntarie & non ex ne
cessitate ad hebreos scribens p & rus apostolus
pcepit. Sed est aliquis neq; malus neq; qui
ad uirtutis summam puenit. & non uideo qua
confidentia ad docendum ueniat qui ipse hac fi
de non accersit ut discederet. Re enim uera mi
hi uide² esse ars arca um & disciplina discipli
narum. hominem uel regit uel in buere.

Quicerte est inter omī animantes. maxime & mo
ribus uariis. & uoluntate diuersis. Hanc signus
sane quis & iā & medicina corporum. curas quoq;
contem plabitur animarum. & quanto difficile
capti corporalem Inuenerit medicinam. tanto
difficiliorem repperit animarum. Siquidem
& substantiæ qualitas. multo est præstantior.
& finis rerum multo pæciosior. Illa namque
corporalibus exhibet medicinam. & erga temperale

materiam curam adhibet ac diligentiam.

Que sine dubio nature sue fragilitate quandoq; salua
 & iam sine artus adiuuamento reparat. **V**erum est
 enim quod uelegritudine uel tempore corpus omne
 resolutur. **N**ec ultra nature sue terminos p̄durare
 fragilitatis conditione permittit. **A**nima uero que
 est diuina & ad o ueniens. ac sup̄ne nobilitatis con
 sort. ad quam & iam redire festinat. **L**ica socio clare
 riori colligata est & deuincta. fortassis & iam p̄p̄
 alias causas quas solus nouit ille qui unxit & colli
 gavit d̄i. & si qui ille est. qui ab ipso de huius cerno di
 mysteris illuminatus est & instructus. **V**erum
 quantum ego intellegere possum. du ab opinor ex
 causis. **U**na ut p̄ agonis certaminum que ei sunt ad
 uersum terrena. celestis glorie hereditatem p̄cat.
 & sicut aurum igni presentis uitae aerum natum p̄ b̄
 examine. **Q**uo uirtutis premia non ex d̄i dona
 tantum sperat. sed ut uere uirtus summum ei bonum
 sit. suo eam opere ac labore conquirit. ut a creatore
 quidem nobis naturaliter insitum uideat bonum.
 a nobis uero uoluntate nra ac p̄posito ex cultum. & li
 beri arbitrii utriusq; motus exercitio p̄ pagatum.
Aliuero causa. ut & iam hanc clare riorum substantia
 corporis secum traheret. ac sursum in supernis

sedibus collocare. Soluens paulatim eius cras-
situdinem quare ardat. ut hoc qd est dñs animes fiat
etiam anima corpori. gubernans ministram sibi
materiam. & dñs. Secum offerens fidelem conserua.
Locorum ac temporu & aetates ceterorumq; simul
differentias medici requirunt. Quando & qualib;
uel medicamentis uel cibis opus sit. uel qualiter
anoxus abstinendum. ut tunc atq; disciplina su-
perat. p desideria egrotantium. Interdum & ferri-
secione utunt. & uel ualentioribus medicamentis.
que omnia quamuis cum magno labore p agantur. uel
hiltamen in hystale gerit. quale est mores corrigere.
uita purgare. emendare uitas. & ppositum ad
meliora conuertere. atq; omnia que intrans uel extra
extrans gerunt. secula circum spectione moderari.
ut omne quod inno bue est beluinum ac ferum. a
natura nam separantes. Siquid lenitatis & man-
suauitatis est. siquid homini dignu & dñs carum. pro
illis omnib; inseramus. aequum que iudicium in-
ter animam habeamus & corpus. Numqua dñs
riori nature subitenter meliorem. Quod est utiq;
iniquissimum. Sed semper imperio animi &
seruicio corporis abutamus. Que prima est lex
dñi. & optime constituta p uniuersam ei creaturam

obseruanda. siue uisibilem. siue etiam que sensu
 uisus excedit. Considera etiam illud quod haec
 omnia que supra memorauimus a medicis obseruari.
 singula queq; secundum naturae suae ordinem perma-
 nent. nec fieri ullo modo potest. **U**t aliquod aut
 contra artem. aut contra naturam medicus moliat.

Quipe cum qualitas ipsa materiae corporalis cedat
 & obsequatur medicinalibus disciplinis. **N**isi si qua
 forte incidere in patientia uel in quocumque lan-
 gentis. **Q**uam & ipsam utiq; uel obseruare uel p-
 hibere non est difficile. **A**puud nos uero omnia
 agunt in spiritu. & est summum studium uincere
 eos qui se male carnaliter amant. **N**ec ullo modo
 uolunt nobis cedere aduersum semet ipsos de-
 fiantes. ita ut sit nobis bellum quoddam aduersum
 eos pro quibus militamus. **D**um unus quisque tantum
 studigerit in contemendis & occultandis morbis
 ac uitiis peccatorum. quantum habere oportet
 bat studii ad egritudine medicos reuelanda.
In quo & fortiter sibi ac constanter uidentur aduer-
 sum salutem suam & prudentes aduersum uitam suam.
 dum uel ut furtum aliquod intrare. atq; intra ar-
 chana mentis suae absconditum peccatum. tamquam
 ab illo oculo qui uidet omnia latere possit. Idque

ab hominibus, licet. uel dum excusant excusationes
in peccatis. cum propriis uitiis & passionibus ratio
nes quasdam commentantur. & malorum suorum
ad uocati fiunt. **U**el certe cum more surde aspiciunt
que non ex audit uocem in cantantium. nec me
dicamentis sapientium cedit. quo solo egritudo ani
me curat. sermonem non recepit commentis.
Uel certe quod est ultimum malum. cum palam iam
& impudenter peccata defendunt. & uelut mente
capta publice & sine pudore in omne flagitium
precipites eunt. & tunc in eos qui aliquantum se
pro salute uel in pedire uel recedere certe cupi
unt. tamquam inimicos & aduersarios & iam ul
ciscuntur. odientes eos qui redarguunt in portis. &
sem sermonem ex se frantes infelicissimi omnium
in tantum semet ipsos punientes. quantum ampli
us in aduersarios de se uerunt. Sicut hi qui in
sania & furore correpta. proprias carnes lamant
quas mente capta. alienas putant. **H**ec sunt pro
quibus ego hanc nostre discipline medicinam. multo
difficiliorem puto. quam illam qua corporibus so
lis meda². Que quanto difficilius est. tanto utiq;
preciosior & utilior. **N**am illa quidem pauca
quedam de profundioribus tractat. quam plurima uero

artusque atque operis. in oculis atque in manibus gerit,
In hac uero numero interiori cordis hominem
 omnis cura est atque omne studium gerit. & aduersus
 ostem qui in nos intrinsecus in pugnat atque obluat
 in sensibus. Est nobis omne certamen. qui nobis ipsis
 aduersum nos gladius abutens. motu nos trahit.
Ad uersum hęc ergo omnia multa quidem immota fi-
 de. maiore uero di gratia. aliquanto quoque. At ego ar-
 bitror & iam nro studio. & labore nitendum est. quod
 in uerbo atque opere demonstrat. Ut possimus quod
 in nobis est preciosius uel curare animas a languoribus
 uitiorum. uel purgare a maculis peccatorum. finis
 aut uariisq. medicinis. hoc enim restat ostendere.
Unus quidem est ut sanitas corporis. uel si est con-
 fer uat. uel si discesserit reuocetur. Quae non satis
 certum est utrum semper profuerit his qui in ea uisit.
 cum uideam frequenter aliquantisper corpore roboris for-
 titudine nocuisse. Dum in hac fidentes non nulli
 uellatio cinis uel raptibus uacant. inedia tamen
 hec sunt. sicut & paupertas. atque diuicia. uel humilitas
 & claritas & cetera his similia. quae media idcirco
 dicunt. quia exposito uentum. uel ad bonum.
 uel ad malum trahi possunt. Alterius uero id est
 nre huius medicinis finis est. in citare animam.

ad uirtutem. & eripere ex hoc mundo. & offerre
dō. atq. ad imaginem dī. que in ea est. uel si recte
inest seruare. uel regere si periclitatur. uel si con
lapsa est. aut oppressa est reparare. in sermo cordib
xp̄m p̄ sp̄m sc̄m. atq. ad ultimum hominem filiū
dī facere. atq. in celesti beatitudine. cum celestibus
conlocare. Ad hoc nobis pedagogus datus est lex.
ad hoc medū legit & xp̄i missi sunt p̄ ph̄se. Ad hoc
spiritalis lex adimplē. & finis omnium xp̄i adue
nit. hoc est q̄t agnū euacuata diuinitas. hoc pro
mouit carnis ad sūptio. & hoc est q̄t ex utroq. mer
eamur. hoc est noua illa comixtio dī & hominis.
ut p̄ unum utrumq. habere possim. **P**ropterea nam
q. dī cor porri anima mediante comixta est. ut con
iungere separata. atq. in concordiam & pacem dis
cordantia reuocare in unum se & per se reuocans
om̄a ab uno patre generis nr̄i. prius p̄ dicam animā
suscepit p̄pter inobedienciā anime. carnem p̄pter
malam oboedienciam. p̄ qua & simul condemna
ta est. ut sicut in carne & anima fuerat condemna
tio. Ita in carne & anima fieret salus. xp̄i ergo p̄ d̄
adam p̄ eo qui factus est sub peccato. ille qui erat sine
peccato. & introducit. p̄ uerere nouus. ut huius
passione uoluntaria. ille qui uiuitur fuerat passus

curare
erat re
dys fac
decidit
& habet
ua & uis
pastores
pastore
maner
uel idola
zatur. &
& reuoc
Propterea
& magno
Propterea
meditari
& manus
in coram
p̄tendit
p̄tendit
& reuocem
p̄tendit
morte mu
pro se pul

curare². ^{quo} q̄ salice p̄ singulis nobis hoc q̄d sup̄ r̄nos
 erat reddere². conpleur ergo nouum misericor
 die sacramentum erga eum qui p̄ inoboedientiam
 decidit. **P**ropterea noua natiuitas. & uirgo mater.
 & bethlem pro aede. & presepe p̄ paradiso. par
 ua & uisibilia. p̄ occultas & magnas. Idarco &
 pastores celestem gloriam uident p̄ agnum &
 pastorem. p̄pterea stelladuce. magi adorant. &
 munera offerunt. quo scilicet nemo iam ultra
 uel idola uel stellas adorare. p̄pterea ih̄s bap
 tatur. & testimoniū ei de celestib; perhibet².
 & ieiunat & temptat. & uincit eum. qui uicerat.

Propterea demones fugant. egritudines curantur.
 & magnorum p̄dicatio minimis inuungitur.

Propterea infirmesunt gentes & populi in aua
 meditant. **P**ropterea lignū aduersum lignum.
 & manus patienter extendunt. aduersū manus
 incontanenter extensas. **P**ro solutis & remissis.
 prebent clauis confix. p̄ his que eiecerunt ad am.
 prebentur manus que orbem terre conplectantur
 & reuocent. p̄ humilitate exaltatio. pro suau &
 p̄ n̄ciosio gustu. suscipit fellis gustus. & mors p̄
 morte mutatur. tenebrę pro tenebris. sepultura
 pro sepultura. **R**esurrectio. p̄ resurrectione.

Hec omnia cura quaedam organos est di. & medi-
cina infirmitatis nostrae. Viserem adam ad
eum statum unde decidit. reparans & refor-
mans. atq. ad arborem uitae restituens. Unde
nos arbor sciendi boni & mali. In portune &
extra tempus sumpta depulerat. **H**uius ergo nos
medicinas & curationis ministri & adiuutores
sumus. quicumq. praesse populis uideamus. quines-
cio animid saltem p fecerimus. ut uel pro priis in-
firmitates curare ualeamus. necdum alienis lan-
guoribus medicari & animarum maculas. solli-
cita eruditione purgare; tum deinde corporu
quidem medici laborem. uigilias ac sollicitudines
tolerant. & sicut ait quidam sapientissimus eorum.
alienos casus p priis me moribus perferunt. aliqua
ipsi proprio labore exquirunt & inuenientes ad
medendum. aliqua & iam ab aliis mutuantes; & ni-
hil prorsus est quod eos praereat. neminimū qui-
dem negligunt; sed omnia magna & summa deputant.
quicumq. ad sanitatem corporis aliquid conferunt.
summum bonum putantes. Siquid p industria sua
uitae huius quam supra terras agim. conferre uidean-
t. & interdum uitae hominum pessimorū. quibus
olum ex hoc mundo discedere commune fuerat bonū.

quod & iam si bonorum uirtute per hec consulunt
 quantum illud est. qd ex hoc con fert. cum id conti
 nuo ipsa uirtus satis ac senectutis absoluat, quid
 enim est. quod lunus quisq; bonorum ex hac uita lucratur.
 • um certum sit. quia nemo prudentia diligere id de
 beat qd omni pacto paulo post omissurus sit. Nos uero
 quibus periculum pro salute est animarum. & quibus
 pro immortalitate certamen est. & uel de gloria. uel
 de penes & ermitate contentio. equibus alterum uirtus.
 alterum desidia preparabit. quantum oportet libo
 ris studijq; suscipere. quantum industriae uel uirtutis
 adhibere. Ut curati uirtus emendati morib; pposito
 correcti. possimus & trans ferre uitam nrām apre
 sentibus ad futura. & subicere ac subdere terram
 spiritui. Sicut ergo non una medicinae species omnib;
 adhibet. ita neq; idē sermo conuenit uniuersis. non
 idē motus conparet femine & uiro. uel seni ac iuueni.
 neq; pauperi. & diuiti. lxx actribus. incommodis.
 & uegetis. principibus & subiectis. sapientib; & impe
 ritis. timidis & audacibus. iracundis & mitibus. pro
 ficientib; & declinantibus; & ut adhuc interiora per
 quaram. non eadem conuenient his qui in coniugis sunt.
 & his qui liberi sunt a coniugali uigo. Sed & inter ipsos
 rursus differentia est eorum qui in desertis uita ducunt.

& eorum qui communem & cum ceteris mixta habent
conuersationem & rursum non eadem aptabuntur
his qui rationabiles sunt infide. & p̄spicaces inscrip-
turi. & his qui sola simplicitate profiunt. Sed & his
qui ex urbana conuersatione descendunt & illis qui ex
agresti & rustica non eadem simplicibus & astutis
neq; in negotiis positis. & p̄cul ab eis agentib; acqui-
sitis. Neq; his qui post plagas peccatorum conuersi
& his qui ante experientiam mali delegerunt bona.
In quibus singulis p̄ multa habenda est differentia.
Quin quidem & iam motus ipsi eorum & concupiscentiæ
p̄ multas inter se differentias gerunt. Deniq; ex ip-
sa iterum corporali elementorū rationem considera-
quamuis ex eisdem om̄s subsistant elementis. Tamen
unius cuiusq; corporis est. quoddam proprium tem-
peramentum. & propter hoc non omnib; eadem me-
dicamenta conducunt. Sed alius alio indiget uel
medicamento. uel cibo. uel potu. & singulis diuersa
conueniunt. Ita & iam animas diuersas acuat &
& compositus sermo curabit. & erunt mihi testes hoc
illi ipsi qui passi sunt. qđ alios quidem sermo solus
emendat. Alios exempla conuertunt. non nulli
stimulis incitandi. alii frenis inhibendis sunt. p̄ eo
qđ tardiores. alii & pigri sunt ad opus bonum.

215
215
215

quiuuq; conp&entet sermonu uerberib; excitant;

Aliuero fer fente spu nimum concitati mensuram aq
tatis excedunt uelut cum generosus & feruidus pullus.
& iugi ad huc nouitatis impatient. ultra definita m&ax
spatia cursu lasciuore diffunditur. Quos uiaq; refre
nant & reuocant ad statutas lineas mandatoru sermo.
melius temperabit; multus laudari profuit. Aliis
uitu petari. utraq; tamen si in tempore pferantur.

Alioquin magis importunus p lata nocuerunt. Alios
consolatorius sermo correxit. Alios increpatio. &
aliis conuenit coram omnibus argui; aliis secretius
commoneri. nonnulli & enim monita secretiora
contempnunt. erubescunt uero publicam notam.
Alii au publice conuenti impudentiores fiunt.

Secretis increpationis mysterium uenerantes. & oboe
dientiam sui uelut quoddam munus. honesto ac seclu
lo officio retribuentes. Aliorum conuenit obserua
ri omnia diligentius. & usq; ad minimum discuti eorum
pccipus; quidam mala sua arte quadam celare putant.
erigunt aduersum ceteros & inflant. Aliorum ue
ro oportet nonnulla praeterire. ut uidentes. tamquam
non uidisse. & audientes. tamquam non audisse. ui
deantur. Secundum puerbi sententia utine ad
contemptum ultimum ueniant p increpationem.

qui fortassis erubescunt culpas extendere ac multa
plicare. donec eas ignorati putant; Audaces uero
& precipites efficiunt. cum eis altimum emendati
onis atq; unicum remedium interrupta fuerit uere
cunctia. Interdum & iam irasci debemus. Aliquibus
non irati & contemnere. Aliquos sed non contemnen
tes. & desperare non desperantes; quando quidem ita
utius cuiusq; requirit ingenium. Alios uero curare
lenitate debemus. Alios humilitate. conuincendo eis
uidelicet nos & ipsos. & unam eademq; spei regulam
pollicendo; & alios quidem uincere. ab aliis aut uinci.
Interdum melius fuit; & aliorum quidem prosperitatem
& potentiam. Aliorum uero paupertatem & deiectionem
conlaudare. nonnumquam conuenit. & amplecti.
Non enim sicut uirtutis & ignauiæ ordo se ac species
habet. ut una semper in laude sit. & alia semper in culpa.
Ita & iam nostræ discipline ordo deponat. ut quod sanum
& utile & commodum est. Id semper eger recipiat a
nim. uerbigratia. uel alacrius corrigi. uel lenius
commoneari. uel ex omnibus que supra commemo
rauimus. alterum semper eligere. sed ab aliis quidem
hoc ab aliis aut quod contrarium est recipi potest. prout
uel tempus. uel res. uel ipsa animorum egritudo per
mittit. Uerum uniuersa sermone distingi uere.

& explicare per singula. Ita omnem incedendi
 curam per ordinem distribuamus. In possibile puto
 sciamus, qui sapientia ipsius metuerunt arcana
 cognoscere. Quantum autem nobis per uerbum dei pate-
 factum est, & breuis experientia potuit inueniri.
Illud generali intentione obseruandum puto: ut sicut
 his quibus per districtos in excelso funes incedere disci-
 plina est, huc uel illuc declinare discrimen est, & de-
 uiare aliquantulum quamuis illud per exiguum ui-
 deat interitus est. omnis autem eis ^{hoc} in quo salus est, si con-
 tentam & directam incessus sui lineam teneant. Ita &
 in his nostris actibus inquamcumque, quis partem quacumque
 ex causa declinauerit siue id malitia siue & iam in pe-
 ritia faciat ultimi periculi res est. Si uero & alius
 presit non sibi soli sed & ceteris, & erit causa efficiens
 interitus. Igitur uia regia incedendum est & neque
 his quae ad dexteram sunt neque illis quae a sinistris sunt
 intendendum. Sicut & puerbialis sermo prae-
 mouit. Sufficiat ergo haec de uitiis nostris & passionibus
 memorasse, & quid operis ac sua cura ab bono pasto-
 re deposcant. ab eo scilicet, qui secundum scripturae
 sententiam, scienter facit animas pecorum suorum
 & regem gregem secundum uerbum domini cum & dis-
 ciplinam pastorem quam uero pastore omnium

1132

suscepimus xpo; ipsam uero uerbi dicunturam & doc-
 trinam rationem quomodo explicare ualeam. ut ul-
 timum dicam qd primum est & magnu. qm quide
 hodie uti uideo omnes magistri sunt. & omnes philoso-
 fantur. quod ergo satis miror. si omnes hi quos uideo
 in ecclesia ad faciendum sermonem in populo
 precedere bene & recte norunt dare conseruissu-
 is in tempore tritici mensuram & disponere sermo-
 nes suos in iudicio ac ueritate. doctrinam nrorum.
 consequenter & rationaliter explanare. quecum-
 q; de mundis uel mundo philosophari oportet. que
 de materia. que de anima. que de mente. que de in-
 tellectualibus. naturis. siue bonis. siue contrariis. &
 quod est maximu. & quod constringit. & continet.
 ac componit uniuersa. de puidencia. & de singulari.
 que uel contra rationem accedere humana uidelicet
 uel iuxta rationem uidentur. Sed & de primo nro
 statu. ac nouissima reformatione. De pte figura-
 tionibus. & ueritate. De utroq; testamento. De aduen-
 tu xpi primo ac secundo. De incarnatione eius
 & passione. ac resurrectione. atq; ascensione in
 celos. De fine omnium. De iudicio. De retribu-
 tione uel tristium uel bonorum. **S**upra omnia uero
 & quod primum est. De beata & principiu omniu

tenente trinitate qualitate sentendum fit. **I**n
 quo & periculi summa consistit his qui ad inluminan-
 dos ceteros profuerunt. Utane uel in unam substan-
 tia ac personam sermone contracto. tamquam deorum
 multitudinem utantur. qui solas appellationes nominum
 putant. & eundem patrem & filium & spiritum sanctum
 existimant. nominari ad se bellum impietatem ex huius-
 cernodi confusione ac permutatione declinat. ut dum u-
 num omnia nominari putant nihil esse unumquemque
 designant. quoniam quidem definitum est quod est. cum in alter
 utrum. id quod esse dicitur unius cuiusque transfunditur.
 uel certe quod absurdum est. compositus nobis ex di-
 uersis introduciuntur. **S**ecundum illas uulgi fabu-
 las. quibus ex diuersis formis unum animal adumbratur.
 atque depingitur. **N**eq; rursum intersecantes dei natu-
 ram. secundum arri uesaniam. & intra iudaicam
 paupertatem diuinitatis affluentiam concludentes.
 ut solo ingenito patri summam dei tatis adscribant.
 uelut inuentus nec corruptio nobis dei tatis fieri
 uideatur. **S**icut pater sit uerum dei & equalis sibi filio
 per naturam. **N**eq; tria dei tatis initia sibi inuicem
 contraria proferant. & diuersa. ut per multa princi-
 pia rursum ad paganorum errores unde discessum
 fuerat redire uideantur. **N**eq; inter substantias

alienas a se inuicem & diuisas. fas est dirimi diu-
tam secundum arrium. **O**portet enim non ita pu-
tare se unum quemque differre deo patri. ut ei auferat
hoc ipsum quod pater est. Cuius enim erit pater
si a se natura filii separatur. & creaturis reliquis
sociat. **N**on enim hoc est esse filium uel alinari a patre
uel commisceri ac refundi in patrem. Neque rursus
tantum putare agere pro xpo. ut neque ipse seruus
esse quod filius est; cuius enim erit filius. si non origo
sua referat ad patrem. ut sit ille qui genuit. & iste
sit qui est ex illo pro genitus. **O**rius enim pater est non
exiguus alicuius & indignus. sed deitatis & bonitatis
origo est. quem filio & spiritu sancto intellegit & sentit.
in illo uelut filio & uerbo. in hoc uelut spiritu ab ipso
procedente. & ita necessarium est. ut & unum deum se-
cundum ueritatem substantiae fateamur. & patrem
& filium & spiritum sanctum in sua quemque subsistere sub-
stantia sentiamur. **H**ec plus fortasse quam tempus
sinebat protraxerim uolens uel uita uel sermonem
uel intellectum demonstrare eius qui populus preest.
quo possit in utroque profectus fieri habitaculum spiritus sancti
pro quem solus deus & intellegit. & interpretat. & audit.
mundorum namque est mundum contingere. & sanctorum
est. sanctam cognoscere. **S**ciendumque illud in primis est

quod p̄dificale negotium est. immutabilitate p̄mix-
 ta atq; diuersa ubi & x̄as & institutio uaria. de a-
 libus disputantem. & uelud multarum chordarū
 quandam chitaram ferientē. inuenire & p̄ferre ap-
 tum ad om̄s p̄dicationis uerbum. & ita uelut
 plectrum singulis admouere. ut nusquā sonus of-
 fendat auditum. **T**riplici namq; ex modo ~~in~~
 ecclesia dicentium **P**ericulum pendit. & ex sen-
 su. & ex uerbo. & ex auditu. **U**t p̄ facile eueniat in
 uno saltim aliquo. si non in omnib; labi; aut enim mi-
 nus in luminatus est sensus. aut ad explanandum
 defuit sermo sufficiens. aut bene prolata crassior
 non recepit auditus. & ex uno quolibet horum casu
 fit in omnib; periculum ueritatis; & quidem in a-
 liis quibusq; studiis & doctrinis. facile uel p̄ fertur
 sermo uel p̄recipitur. in his uero nostris scolis. ipse
 auditorum expectatio dicturo periculum generat.

Tamquam enim de deo audituri & de summa omni-
 um spe ac salute suscepturi uerbum. quanto calidio-
 res erga fidem fuerint. tanto adtentiores & ser-
 pulosiores erga audiendū fient. **I**ta ut sicubi ali-
 quid securi dicentis sermo sonuerit non titubationē
 lingue putent. sed p̄ditionem fidei piā atq; con-
 demnent; & iudicant om̄a non dolo centerratione;

sed propriis sensibus non his quos in ecclesia au-
diunt. sed quos de domo secum deferunt. conseruan-
ter dogmata non quae rationabiliter didicerunt. Sed
quae ex consuetudine non probabiliter tenuerunt. & hoc
dico adhuc non ualde malorum hominum uitium;
qui licet regulam non teneant ueritatis tamen religio-
se haec pati uidentur. & habere zelum dei sed non
secundum scientiam; & ideo fortassis uidebuntur
non debere uehementius condemnari. ut patet nec
multa uapulaturi. tam quam ignorantem dei uolun-
tatem. & idcirco non facientes eam. aut qui fortas-
sis etiam corrigi aliquando poterunt & emendari.
quoniam religiosam mentem quam cito offendit. tam prompte
& facile curatur. Siquis forte eis sermo apte & con-
pescerit adhibitis corporis ueritatem. continuo sicut
igni fer lapid pulsat a simili. ex ea quae sibi natura-
liter inest lucis scintilla. lam padas confestim ue-
ritatis accendit. De illis uero quos dicam. quidam
iactantiae gloriam querunt & praese populis delectantur.
Iniquitatem in excelsum locuntur. qui uelut
iamnes quidam uel manibres non tam moysi quam
ueritati resistunt. & aduersum sanam doctrinam
commouent arma uerborum. Tertium genus est
quoque. ex in pericia contra dicentium; quam utiq.

in peritiam consequenter in solentia comitatur.
 & omni uerbo nisi si forte ipsi p[ro]tulerint hostiliter &
 insolenter occurrunt; A quib[us] secundum d[omi]ni dictum
 porcorum more ueritatis margarite pedibus con-
 culcantur; Aliquoque sunt qui nullam quidem ex
 proprio sensu opinionem deferunt; neq[ue] aliquam
 formam de fide di optinent bonam uel malam.
 sed omnib[us] s[er]uadunt magistris atq[ue] omnem susci-
 piunt sermonem. uelut q[uod] melius est & rectius
 ex omnib[us] electuri ignoranter. quia non bonos de
 ueritate iudices elegerunt. semet ipsos uidelicet.
 & iudicare se putant posse de his quae se fatentur
 ignorare; Cum deinde ex ueris similib[us] frequent[er]
 modo in hoc modo in illud uersi atq[ue] mutati &
 omni uerbo nunc ad quiescentes paulo post iterum
 reluctantes. Simul & magistris & studia per mu-
 tant. & uelut puluis uento agitur facile trans-
 feruntur. Adul timum uero stulticiae suae p[ro]ferunt
 fructum. Nam uelut fatigati audiendo diuersos.
 & uicti taedio simul omnia respuunt. & uelut uacui
 & inanes ex omnib[us] quae crediderunt facti conti-
 nuo & iam contemnerent. & inridere nos incipiunt.
 Uelut nihil rationabile in fide n[on] habentes & pa-
 tiunt[ur] q[uod] accipere solent a his qui oculos doleant.

& solis lumen accusant. **U**el quia uires & uoces ho-
minum minus esse sonoras querunt; propterea ergo
multo ualuis est animus. simplicitate & pure ueritatis
elementa suscipere. & uelut cerisea nondum carax
atq; inferi bere. quam supilla que ante male scriptas
sup ducere. **I**dest sup malam doctrinam & puer-
dogmata uerbum fidei ac ueritatis ingerere. & cum
primis postrema confundere. **N**am uiam quidem
incedere ad tritam & leuigatam ad fiduciam com-
meantium prestat. quam in usitatam & rudem &
nullis antea uestigiis proculcatam. **C**ampum quoq;
serere exercitio aratri frequentis edomitum. me-
lius est. quam illum qui ignarus est sulci & uo metis
nescius. **A**nimam uero illam melius excolam que
nullo adhuc maligni cultoris aratro temerata est.
Prec preventionem pessimi seminis occupata. alio-
quin duplicabitur nobis labor dum necesse est
prius conceptas malicie formas corde de radere.
Tum deinde bonitatis imaginem uirtutum ceris ua-
riantibus reformare. **U**t quam multas ac diuersas fue-
rant in anima species deprauationis. **T**am multas
sint & restitutiones. quorum omnium scientia
ac disciplina uigere debet apud eum cui animarum
instaurandam cura committitur. **E**x quibus nusquam

plurima nunc breuitatis studio praetermittim.

Sicut enim uerbi gratia si fieri possit ut ex multis animalibus ac bestiolis genere ac specie diuersis magnis & exiguis ferocioribus & mitioribus asperioribus & lenioribus unum aliquod animal uel bestia una constaret. **H**oc utique admira gaudium sicut credere. quantum ei in mineris operis ac laboris quantum eius requireret industria ut unicuique bestiarum uel animalium prout mos exigit singulorum uel prout natura poscit occurreret. quoniam quidem neque eadem horum apta est omnibus neque eiusdem utitadica sibi aguntur. **S**ed nec illis qui cunctis unus atque idem est. nec palparum ac fouendi mos unus est bestiarum. Ita ut interdum hisdem ipsis quibus mitigant alij ad furorem alij suscitent. **Q**uibus ergo semodis singulis quibusque bestiis huius ille eruditor aptabit quomodo se ad unum cuiusque naturam atque ingenium accommodabit. **N**on necesse erit eum cum sit apud semetipsum simplex & constans tam fieri uarum & tam in diuersa mutabilem quam poscit ipsa diuersitas bestiarum. **U**t unum quodque animal pro naturae & ingenij sui opportunitate curatur. quod poscit totius bestiae corpus ex tanta diuersitate compositum. recte inter se inuicem bestiolis modera-
ur.

in pace ac tranquillitate persistere. Ita ex
multis ac diuersis & moribus, & linguis, & insti-
tutionibus uelut unum animal compositum si-
biq; dissimile commune hoc corpus ecclesie
qui instituendū suscepit ac regendū. cum esse de-
beat ipse apud se semp immobilis & idem. necesse
se habet tamen singulorū se & moribus, & instituti-
onibus, conformare. ac sermonem suum aptare sin-
gulis opportunum. qm̄ quidem alii lactem indi-
gent. hi uidelicet quibus prima adhuc religionis
rudimenta traduntur. & cum sint paruuli in
fide. uirilis adhuc uirtus dixerim tibi uigorem
ferre non possunt; quem utiq; contra uires si quis
ingenerat. fortassis oppressi & de grauati dum
mens non sufficit ingesta suscipere. Sicut ne in
paruulis quidem corporalis materia decoquere
ualeat maioris uiribus, cibos. & iam priorum iacturā
ac dampnata p̄sentient. Alii uero sunt qui sapi-
entia indigent quos p̄fert & predicat̄ interfectos.
& cibis excellentioribus, ac ualidioribus, uti possunt.
pro eo quod exercitator habent sensus ad discrecio-
nē boni uel mali. ueritatis atq; mendacii; quos uir-
q; neq; lacte potari neq; oleis, pasci. Id est in fir-
mo ac fragili conuenit cibo; Alioquin nequaquā

roborabunt^r in fortitudine xpi. neq. crescent lau-
 dabili incremento. quo oportet omnem pfectum
 in ipso crescere in uirtutum pfectum. in mensuram
 exactis plenitudinis xpi; & adhuc quis idoneus. &
 rationem debemus eē sicut plurimi adulterantes
 uerbum dī. & miscentes aquam uino; **I**dest laxifi-
 cantes cor hominis uerbo. sermonem ualem ad mis-
 cere. & p terra repentem qui uel uo cum moueat.
 uel tem porale aliquid narret. **I**ta ut carnalis lucri
 ex hoc nobis aliquid nundinari uideamus. cum
 ita singulis **L**oquimur. ut ipsi de hoc tēnt au-
 dire. & sumunt uel ut uentri loqui quidam.
Idest de uentre. & p uentre loquentes. &
 uentri in uerbis nr̄is omnib; p uidentes.
 qd est uere de terra loqui. ut placere potenti bus
 & diuitib; uideamus. quos magis ledimus. immo
 quos perdimus. & quorum sanguinem innocen-
 tem effundim; **I**dest animarum simplicium
 uitam. in interitum clamus. que utiq. dentis manu-
 bus exquirentur. Pro his ergo omnib; considera-
 bam multo eē melius peritiorib; alius cedere re-
 gendi habenas. quam currus precipites p imperiti-
 am dare. & magis ad commodare aurem ad boe
 dientis auditum. quam lingua imperitiā mouere.

Hec ergo & mecum differens & consiliatio usus me
in & ipso non malo ut opinor. sin minus certe uel se
dulo dicta factaq; que ad pietatem p̄tinent discere
re potius ignorans malui quam docere. Optabile
namq; est & mihi p̄ ceterum usq; ad ultimam ^{discere} senectu
tem. qm̄ quidem nulla p̄as ad p̄ discendū sufficere
potest. Docere uero alios affectare eū qui non suffia
enter instructus est. **R**es mihi uide^r antiqui p̄
uerbi. in dolio discere artem figuli. hoc est in pe
riculo. animarum doctrinam discere re p̄as;
quiq; aut stulti mihi satis uident^r

Stulti p̄ eo. si in tantū. bruti sunt
seē non sentiant. **T**emerari
gunt quidem. audent tamen

Hebreorū seniores tradunt. quod fuerit
apud eos quedam talis antiquitus laudabilis ob
seruatio. ut non omni p̄as omnis scriptura uelle
genda uel discenda committere^r. p̄ eo quod non
expedit om̄s om̄a cito discere. quia nec capere poss
om̄s om̄a. & idcirco ledi eos potius quam uisari si
non dū capaces ea que sunt p̄ fundiora cognouerunt.

Sed cetera quidem om̄a quorum etiā historica narra
tio in p̄babilis non est. apud eos statim discunt. ex
uero scripturas que uili indumento littere p̄asiosa

intrinsecus contegunt sacramenta. nulli ante uiginti
 & quintum annum discere uel scribere
 committat; quo salicet sit hoc uelud munus quod
 clam propositum exercitio uirtutis his in quibus ad
 illud pax & uita probabilis & ornatus morum. &
 intelligentie capacitas apparebit; qui utique iam ualeant
 bene & confidenter ascendere ab inferioribus
 littere ad superiora spiritus excelsi; quid ergo apud nos
 inter docere & doceri nulla erit differentia. nulla
 discretio. nec inter tribum & tribum fiet ulla diuisio.
 nec illi ultra iordanem & isti intra iordanem hereditatis
 sorte suscipient. nullus populus nostris finalis
 terminus dabitur. nulla uiuendi regula figetur. Sed ita
 in confuso habebunt omnia. & ita unusquisque quod uis
 debet rectum in oculis suis faciat. Nec plurimi ex nobis
 utine dicam omnes ante pene quam primos infantie de
 ponat pilos. Dum adhuc puerile balbutiunt uix
 dum dominicas ingressi aulas. antequam factorum
 uoluminum nomina saltem ipsa cognoscant. ante
 quam noue uel ueteris scripturę uel auctores discant
 uel stilum cognoscant. Nam illud non dico ante
 quam bos abluant & animę uicia deponant. si qui
 forte duos uel tres sermones ex antiquis tractatoribus
 didicerint. & hoc fortasse ex auditu magis quam ex

lectione. Aut si paucos ex dauid sparsim didicerimus psalmos. ac deinde ueste fusciori ac bene composita utamur. Nihil sic usque ad zona cingulum philosophiam ostendemus. speciem nobis pietatis & faciem huius cernochi ad inuentio nob. colorantes. continuo iam admirationi esse uolumus & laudipreessiam populis cogitamus. **S**amuel aliqui nobis uideantur. ab ipsis in cunabulis consecrati. Sapientes quoque & doctores & diuinorum mysteria & inter scribas & legis doctores nosmet ipsos ordinamus. & uelut caelestes quidam incedimus. querentes ab hominibus uocari rabbi. Dicentes. nusquam prorsus suscipienda est littera. sed omnia spiritaliter intellegenda. Alioquin deliramenta quaedam uideri & somnia. Insuper & indignamur. nisi uehementer. & fauorabili conlaudemur. & haec benigniores ac simpliciore quique nostrorum. Verum spirituales isti fastidio si ludicantes singulos. & condemnantes & pro nihilo omnia ducentes. si talib. uerit abscedunt. & iam communio nem nram uelut impiam recusantes. Quod si aliquem eorum lenioribus monitis adire uelimus. & adfertioris rationabili conuenire. dicentes. quis forte ouis eorum optime respondeas mihi. artem aliquam uel disciplinam. Dicis esse. tibi acanere. uel cathara

ferre. Sine dubio disciplinam esse fatebitur, quidde
 inde sapienter sentiat, ac quod de ipsa sapientia. Idest
 de diuinatum humanarumque rerum disciplina &
 scientia concedunt & iam hoc; & quid meliores esse
 illas artes quam sapientiam ducimus. an multo his
 omnibus prestare sapientiam. Scio quod & iam hoc
 concedent. & huc usque fidem in responsionum ueri
 tate seruabunt. Quod ergo Cytharæ quidem & tibi
 disciplina habebit doctrinam atque institutiones suas.
 & tempus ad hoc discendi dabitur. & labore studium
 adhibebitur. & mercedem doctoribus prestabuntur.

Interdum & iam sic ubi quis peritior magister auditur. 114
 ob hoc peregrinatio quoque longa suscipitur. & que
 quid illud est quod ad delimitatum pertinet eruditio
 nem & iam sicut sumptuosum tolerat & geritur.

Sapientiam uero que omnium & princeps est & in
 uentrix, & in semet ipsa habet omnia & continet, cui
 nomine & iam diuocari quæ magis quam cæteris quibus
 humani sermonem uti fas est appellationibus gaudet.

Itale uero & ita nullius momenti estimabimus. ut pu
 tem uoluisse quempiam tantum. & statim esse sapien
 tem. nonne hoc ultimum est & desperabilis imperitia.

Ergo eius talia uel his similia aut & iam ualidior
 proponam apud illos super saxa seminamus.

et narramus fabulas auribus surdis. Ita ut nem
hoc quidem sint sapientes. ut saltem communita ag
noscant. imperitiam suam. Unde mihi uideatur
digne et conuenienter dictum salomonis aptari
quo ait. est malitia quam uidi sub sole. uirum quiu
do apud se sapiens esse: hoc aut sine dubio longene
quius. si uis etiam doctor sub rogo aliorum. qui se
me ipsum ignorat esse imperitum; qui langor. Lacti
mus ingentibus & luctu magis quam uerbis indiget.
Unde et ego frequenter apud me et ipsum miratus
sum huiusmodi homines. sciens. quod uelle uidere
sapientem. hoc est omnino non esse sapientem.
Sed grande impedimentum est hominibus ad uirtutem.
falsae et inanis gloriae presumptio; cuius tamen
morbi penitus effugere maculam. periri fortasse. uel
pauli sit. quicum uerbi et sapientiae et gubernatio
nis gratiam percipere. a christo meruissent. omnibus
tamen omnia tamen facti sunt. ut omnes lucriface
rent. Nobis uero satis est. si uel gubernari nos recte
patiamur et regi ab his. quibus regendi gratia guber
nandi concessa est. Verum quoniam pauli et ceterorum
similium eius fecimus mentionem. Omitentes
si uideat ceteros omnes qui uel plebis laudationem. uel per
prophetiam. uel per militum magistrum. uel per

aliquam huius ceteri pcuracionem populis ppe
 fuerunt. sicut moyses uel aaron. uel ihesus. aithelias.
 uel heliseus omnesq; iudices. **S**amuel quoq; &
 dauid & multitudo cetera pro fecerunt. **J**ohanne
 & iam baptista. **S**ed & duodecim discipulos dñi.
 atq; eos qui uel cum ipsis uel post ipsos cum labore
 multo & sudore populis ppe fuerunt temporibus
 suis singuli. **O**mnes hos nunc interim omitentes.
 paulum solum adhibebim. ad adsertionem uer
 bini & in ipso ac ipsum considerabim. quid &
 quantum sit cura ac diligentia animarum. uel si
 parum operis & prudentia requirit. aut parum
 consilii laborisq; deposcat. **V**ideamus ergo quid
 paulus dicit de paulo. & ex ipso quid istud sit nego
 tii de quo agit ad discamus. **O**mitto emunerare
 labores & uigilias. in siti & fame. miserias tolera
 tas. in frigore & nuditate. **O**mitto illos extrin
 secus insidiantes. intrinsecus resistentes. **O**mitto
 psecutiones. iudicia consilia. carcere. uincula.
 accusatores. iudicia cotidianas & momentarias
 mortes. **Q**uod in sportam pmutum dimissus est.
 quod lapidatus est. quod uirgis cecidit. **O**mitto
 circuitus orbis terre. pericula in mari. pericula
 in terris. die ac nocte profundum naufragice.

pericula fluminum. pericula latronum. peri-
cula ex genere. pericula in falsis fratrib. manuum
laborem uictum quesitum. **S**ine sumtu euan-
gelium quod theatrum factus est & hominib. &
angelis. is quime dius di. & hominū consistebat
pro hominib. quidem agones & certamina susti-
nens. dō aū substantialem populum comparans.
& adquirens. praeter haec ergo omnia quis digne ex-
ponere ualeat. cotidiana p singulis pro uiden-
ciam. & sollicitudine omnium ecclesiarum. erga
om̄s misericors. erga om̄s fraterno distentus af-
fectu. offendiculum quis patiebatur. & paulus in-
firmabatur. scandalizabatur alius. & paulus ure-
batur. **S**ed docendi enumerem studium & laborem.
Sed uariā uarietate. sed lenitatem dicam. & iterū
austeritatem. aut ex utroq. temperamentum.
ut neq. multa asperitate exulceraret. & neq. ni-
mia benignitate resolveret & legis. dat seruis. &
dominis. principib. & subiectis. uiris. & mulierib.
parentib. & liberis. rursus. & in nuptis. conta-
nentib. & luxuriosis. **S**apientib. & insipien-
tibus. circumcisioni. & preputio. ecclesijs. & secu-
lo. spū & carni. pro alijs quidem locat. & gratias
agit. alios uero castigat & corripit. alios gaudium

& coronam nominat. Alios uero stulticie notat.
 cum alius quidem bene currentib; currit. Alios
 au male currentib; restrenat & reuocat. Nunc
 separat de ecclesia. nunc recipit. & caritate con-
 firmat. Nunc ligat aliquos. Nunc laxat & ex-
 aliat. Nunc lapide lacte potat. Nunc mysteria reue-
 lat. nunc sedet & exequat humilib; . nunc secū
 erigit humiles & exaltat. nunc pponit spm man-
 suetudinis. nunc supbis & arrogantib; . aposto-
 licę potestatis uirgaminat. nunc eri-
 git aduersum erectos. nunc efficitur
 discipulis tamquā sinu rix foueat paruo-
 los suos. Nunc apostoloꝝ omnium est minimus.
 Nunc documentū sui pollicet. p eū qui in se loquit
 xp̄s. Nunc reuera desiderat. & eē cum xp̄o. Nunc
 p manere in carne ppter eos qui indigent necessa-
 riumpbat; non enim querit que sua sunt. Sed que-
 rit que filiorum sunt. eorum quos in xp̄o p euan-
 gelium genuit, qđ utiq; singulariter obseruandū
 est his qui spiritalit̄. populopres. ut omnibus
 que sua sunt neglegant & contemnant p utilitate
 ceterorum, gloriaē ergo paulus. Sed in firmi-
 tatib; ac tribulationibus suis. & uelud precioso
 quodam monili mortificatione xp̄i adornatus.

excelsiore est supra omne quod carnale est. exultat
autem in spiritualibus & gloriatur. & cum non sit imperi-
tus in scientia. tamen per speculum & in enigmate ui-
dere sedicit. confidit spiritui. & tamen corpus ad-
fligit. uelud claudet tinnu aduersariu destruens.
quid non edocens per hereticos. & quid erudiens. nihil ex his
quae deorsum sunt presumere. Neque inflari per scien-
tiam. Neque carnem aduersum spiritum extinguere; pug-
nat ergo ille per omnibus. orat per omnibus. Zelatur
omnes deo zelo. accenditur per omnibus
& inflammatur per his qui extra legem
sunt. per his qui in leges sunt. magister gen-
tium. iudeorum aduocatus. per quibus etiam audeo
aliquid ultra quam fas est. per fratres scilicet secun-
dum carnem. ut & ego audeam simile aliquid dicere
ultra mandatum dei ueritate. Nam proximos suos
non sicut se. sed plus quam se diligit. Denique se etiam
abiecit. illos pro se introduci orat ad christum; o signi-
ficantem mentis magnificentiam. O celestem spiritum ca-
lorem; imitatur & in hoc christum qui factus est pro nobis
maledictum. qui infirmitates nostras tulit & lan-
guos nos portauit. & elegit ut ita dicam extra
procurat fieri pro peccato. dum anathema esse christo
patitur. tantum ut isti salui fiant; & quid dicam

p singula uiuit non sibi sed xp̄o. & predicationi uer-
 bi; mundū sibi cruci fixit. & semundo. **O**mnia
 parua ducit & exigua p desiderio xp̄i. & iam si ab
 hierusalym in circuitu. usq; ad inlyricum repleat
 euangelium. & rā si usq; ad terciaū celū raptus ascen-
 dat. & iam si in paradysum deducat. & tibi audi ar
 uerba que non lice hominib; loq; in his omnibus
 non gloriatur. **P**asit tantum in infirmitatib; suis.
Sed haec paulus. & si qui forte scit in spū similes ei.
Nos uero uereor ne secundum illud qd scriptū est.
 stulti quidam sum; principes thaneos. aut exactores.
 populor; facinantes. uel beatificantes populum ad
 seductionem. & semitas pedum eorum. contur-
 bantes. aut & iam ex illis de quib; dicit; quia in lusores
 domina bunt; eorum. & iuuenes prepositi. & pueri
 sen sib;. qui fortassis ne panem quidem uel uestimētū
 habeant ad hoc ipsū ut principes aliquorum sim;.
 aut p foz; docentes iniqua. & qui beatificamus in-
 cassum; multum nobis certe deest ut sim; sacerdo-
 tes. loquentes in corde hierusalem; que om̄a esaias
 imputat & exprobrat cuius labia p f; ra sin ignea
 pruna purgauit. **S**ed quid opus quidem tantum
 ut tale est & tam laboriosum cordi sensibili. peri-
 culum uero. leue aut nullum. & lapsus contētib;

& quidem multum mihi mecum intentat. **I**nc
quidem beatus osee iudicium dicens eē de nobis sa
cerdotib; & principib; qm̄ inquit Laqueum facti
sum̄ in specula. & sicut rōe quod ex tensum est su
per ita byrium qd̄ ex tensum est ab his qui humanas
animas capiunt; sed & defraudos eē malos pph̄as
comminat. & igni consumendos iudices eorum. Cer
sandum quoq; esse ab ungen dis regib; & principib;
ordinandis. qm̄ ipsi sibi statuerunt reges. & non p
dm̄. **I**nc autē p̄ terre beatus Micheas non ferent
fabricationem in sanguine. & hierusalem in iniqui
tate principum suoz. qui cum munerib; iudicabant.
& cuius sacerdotet cum mercedib; respondeant & p
ph̄e cum pecunia diuinabant; pro quib; uel alius
similib; iniquitatib; dicit. quia sion sicut ager ara
bit. & hierusalym̄ sicut casta in pomario derelin
quitur. & mons in quo domus d̄i est erit sicut lucus
silye. **R**ugent quoq; qd̄ rarum quemque inueniat
recte incedentium. uel uel suspica alicubi post mes
soret. uel racem̄ post uindemiatoret inueniatur.
Arguit nihil omnino interdū & principes ex p̄entet.
& iudices uerba ad gratiam loquentes. & paene simi
liter sicut beatus dauid exclamat. Saluum me
fac dñe qm̄ defecit sc̄. **J**obel autē nobis beatus orā

Lamentationem iniungit: & lucum precipit
 his qui altari deseruiunt: cum famis fastidat inmi-
 nere: intantum delicia & affluentia prohibentur
 in penuria ceterorum. Demq; sc̄i ficare iubentur
 ieiunium: & predicare curacionem. Senes quoq;
 & paruulos adhibere: sc̄ates omnium miseratione dig-
 nas. Sed & ipsi ascendere iubent ad templum: &
 in cinerem se saccoq; prosternere. Quoniam quidem mi-
 sera facta est terra: & ablata est de domo dñi libatio
 & hostia. Ut prima humilitate misericordiam
 mererentur: quid uero dicam de abacuc: qui ser uentio-
 rib; usus eloquii ad ipsum sermonem suum con-
 tulit dñm: & uelud benignitatis domine fiducia
 pro iniquitate iudicium in ipsum ut ita dixerim
 inuehitur dñm dicens. Usquequo clamabo & n̄
 ex audiet uociferabor ad te uim patiens: & non sal-
 uabis: ut quid mihi ostendisti labores & dolores:
 ut aspiciam infelicitatem hanc & impietatem: in con-
 spectu meo factum est iudicium: & iudex accepit.
 propterea subuertitur lex: & non producit ad finem
 iudicium. Tum deinde pro his omnib; cōminatio
 subsequit huius modi. Videte contemptores & a-
 spicite & admiramini mirabilia: & extermina-
 mini quoniam opus ego operor, & quid opus est omnia

proferre que continet comminatio. ^v transeamus
modiciora, cum ergo uel defleuisset impior
uel aliquatenus reuocasset amarus. reuocare conat
& iam principes & doctores malos. prohibens eos
turbulenta aqua potare gregem. **I**dest ut debere
uerbo limpido. & p[ro]spicua sinceraq[ue] doctrina.
& ebriate legis. **I**dest erroris male intelligen
tia nequaquam proximis propinare. neq[ue] spe
luncas eorum ad habitandum serpentib[us] ac bestis
preparare. quod est in animas auditorum cogita
tiones malas incere. & consilia uenerita demer
gere. **I**sti quidem talia ad nos & de alib[us] dispu
tant. **C**um hec uero quomodo ferimus nunc in
crepantem sacerdotis amantissime. **I**unc etiam
oburgantem quod nomen d[omi]ni spernant. qui & iam
addidit interroganti busse. **I**n quo nomen d[omi]ni
spreuimus. & dicit in eo quod ad mo uisus ad alta
re panes pollutos. et escas & rapina. & q[ui] tales
uotuas suas uictimas offerent regi omnium do.
quales si principibus suis obtulissent. suscepte
non essent. **C**lauda scilicet. ac morbida. & corrup
ta & polluta animalia. **T**um deinde & iam
Leuitas testamenti d[omi]ni conmones. q[ui] est testa
mentum uite & pa
cis. **U**t timore timeatis

dn̄m & a facie nominis eius reuerentiam.

Lex inquit hæc erat ueritas in ore eius & iniquitas non fuit in labiis eius. in pace directus est & ingressus est in eum & multos ab iniquitate conuertit. qm̄ labia sacerdotis seruabunt scientiam & legem requirunt ex ore eius. qm̄ angelus dn̄i omnipotentis est. nollem autem proferre cum his & iam maledictorum sermones. sed tamen meo subtrahere aliquid ueritati, quantum sufficit tamen & ex parte proferam, non ultra inquit respiciam ad hostias uirarū. nec suscipiam eas de manibus uirarū. & tantum est quod exaceruat dn̄m in uirā sacerdotum. ut & iam ipsa sacrificia repellat ac respuat. Zacharia autem cum recordatus fuero p̄orresco falcem deferentis. ex loquus ipse similiter aduersum sacerdotes multa testatur. Sed & hiesum ipsum sacerdotem magnū sordidus uestib, introducit. quibus ab latibus candidis eum & sacerdotem induit. Sed & quæcūq; angelus ad eum loquitur. quamuis hæc maiora quam ad homines p̄ uisus uideantur. & humani sacerdoti sup̄ gradistatum. adq; ideo silentio tegenda sint. Tamen quomodo & iam ipsi ih̄u ad dex̄ trā stare diabolus dicit & aduersari ei.

queret atq. mihi fragili hominum multo maiore
incutit meum. caute illamq. denuntiat. quan-
tum uero ceteros pastores accusat & culpam. quan-
tum castigat & corripit. **Q**uid est tam saxei cor-
dis & adamantine duritie qui non audiens in-
tremiscat. **V**ox inquit lamentantium pastoru.
quia misera facta est gloria eorum. **V**ox fre-
mentium leonum. quibus & haec passi sunt. &
tamquam in praesentia de sub oculis lamenta-
tionem ponit. & luget eos qui indigna patiuntur.
Um deinde paulo inuidiosius reperit & amarus
prosequitur dicens. **P**ascite oues iugulationis.
quas qui conparant iugulant. nec penitentiam
agunt. & hi qui uendunt eas dicunt. benedic-
ti dñs qm dicitis sumus. & pastores eoru nihil patie-
bantur nec dolebant phis. **P**ropterea non parca-
ultra his qui habitant terram dicit dñs; & iteru
ait. **Q**ue surge framea sup pastores. & percute pasto-
res & eripe oues. & sup ducam manum meam
sup pastores. & iratus est furor mñs sup pastores.
& sup agnos uisitabo; multa quoq. addidit & ad-
uersum populum & aduersum populi duces. cu
ingentibus minis. **U**erum ego meo nemo lesto
uideat p ordinem cuncta dinumerans. & ideo

omitto plurare texere. p̄xiere & duos illos
quia p̄ud dābelūm referunt̄ seniores de quib;

Predixerat dñs. Quia processit iniquitas
ex babilone a seniorib; qui uidebant̄ populum
gubernare. **I**ezechielūm sane penitus p̄xiere
re non possum. quātam preclara uida. tamq;
magnifica. qui mysteria tam recondita enuntiat.
Quomodo speculatorib; p̄cipit ne recedant
maliciam incuitate. & gladium superuenientem.
quia neq; ipsis expedit recedere. neq; his quidere
linquunt profuit non audire. Sed & illis ponit̄
silentii sui poena. & istis interitus non moratur.

Sed & alio loco quomodo luctum quendam sup; pasto-

Tres introducit dicens. **U**e sup; ue erit. & nuntius
sup; nuncium. & requiritur uisio a profeta. & lex
peribit a sacerdote. consilium a senioribus. & rur-
sum. fili hominis dicit̄ tues terra sup; quam non
pluit. sup; quam imber non descendit in die irae.

In medio aut̄ tui. principes tui sicut leones rugientes.

& deripientes praedam. atq; animas comedentes p̄
potentiam. & paulo post rursum. **S**acerdotes
inquit contemnebant legem meam. & polluebant
scā meam in terram mundum. & sem non discerniebant.

Sectōmā erat̄ eis unū. & a sabbatis meis obuelabant oculos suos.

Comminatur quoq. consummare se pariam. & eos
quiliuunt uel unguunt eum. Qui sunt illi qui pec
cant. & illi qui operiunt peccata eorum &
contegunt. qd utiq. de malis principiis & sacer
dotibus dicitur. **Q**uid declinant in quid domum is
rahel secundum corsuum. qd alienatum est in con
cupiscentiis suis. **P**roter eo uero commemorare.
quescumq. debet dicit qui seipos pascunt. qui lac co
medunt. & lanam induunt. qui quod grassius e
iugulant. & seipos pascunt. & oues non pascunt.
Qui infirmum non confortant. qui contritum non
colligant. qui quod erat non reuocant. & quod pe
rit non requirunt. & quod ualidius est. non con
seruant. Sed adfligunt & conficiunt. & dissipant.
Tta ut dissipantur oues poms campos. & poms montes.
pro eo quod non sint pastores. & efficiuntur oues
indepredationem a uib. celi. & bestis terre. dum
non est qui requirat neq. qui conuertat. Unde &
ita ait propheticus sermo. **U**iuo ego dicit dñs. pro eo
quod hec ita sunt & facte sunt oues meae in predam.
ecce ego ad pastores. & exquiram oues meas de ma
nibus eorum. & illas quidem congregare sed dicit
ac reparare. illos uero passuras ea quemalis pasto
rib. preparata sunt. **U**erum ne singula queq.

di numerant pro phetarum dicta. sermonem in lon
 gius protraham. unius adhuc tantum modo pro
 phetae facient mentionem. **I**llius scilicet qui ante
 quam plas mare² in utero agnitus est. & antequam
 ex uulua procederet. sanctificatus est. hieremias hic est.
 caeteros praeteribo. **Q**uerit hic aquam capiti suo. & o
 culis suis fontem lacrimarum. ut digne possit de
 flere istos uel eorum qui presunt ei malitiam. di

cit enim ad eum dominus de sacerdotibus. **S**acerdotes
 non dixerunt ubi est dominus. & qui operantur legem
 meam non sciebant me. & pastores impie age
 bant in me. **C**um deinde dicit. pastores in pru
 dentes. & dominum non exquesierunt. & propterea
 non intellexit omnis grex ex pascua sua sed dispersus est.
 & dispersus. **P**astores multi corruerunt iuncea
 mea. & polluerunt portionem meam. quae erat deside
 rabilis fecerunt eam desertam & inaccessibilem.
 & dispersus. **A**d uersus uos eos mouetur & dicit.

O pastores qui perdunt & dispersunt oues gregis mei.
 propterea haec dicit dominus aduersum pastores. popu
 lum meum uos dispersistis. & oues meas expulistis & non
 requisistis. ecce ego dabo uindictam super uos secundum
 pessimas ad inuentionem ueritatis. **A**lulatus quoque
 pastores precipit. & lugere ardet ouium. quia

adimplerunt dies eorum ad iugulandum,

Paul^o Sed quid demoror tam multa de uerbis proferens.
quasi uero pauli regule non sufficiant quas de epist
& presbiteris statuit. uigilantes esse iubet & sobri

*Y*os. non uino lentos. non procursores. docibiles. in
omnibus inculpabiles. Illud uero capitulum ne

Luc^o proferre quidem in medio iudeo. in quo dominus disci
pulos suos ad predicationem mittens. de singulis
quibusque qualiter agere debeant designabat. qua
les ipsi essent. quibus etiam indumentis quibusque
calciamentis uti deberent. quam expeditum quam
ab omnibus potestatem nudum. & ut ita dicam cae
lestes incedere super terras. ut non minus exemplo
uitae uirtutem quam uerbis docerent. ac doctorum
fidem gestorum ueritas comprobaret. Sed et il

lud quoque me non minus commouet. cum farisei
arguant & scribas. quos utique longanos oportebat
in uirtute ac iusticia superare. & ueteros nunc me
fortiores in malicia superare. Ita ut conperat nobis

Y etiam illud dici. Serpentes. generatio uiperarum.

Y & duces caeci & culicem colantes. & carnem illum glu

Y tientes. & sepulchra dealbata. uelut intrinsecus

Y inmundi. & extrinsecus religiosi. parapsides mun

O di de foris. & alia quaecumque in illos uel dicta uel

exp̄b̄at̄ sunt; h̄as̄ ē gō m̄ā mecum cogitatio
 n̄ā ad̄ p̄ōr̄
 n̄ā dieb; ac noctib; uolens in ipsis ut ita dicam
 medullis meis conficior & consumo. continuatis
 q; suspiriis tabesco carnib; actoto corpore liquet
 co; Nonne p̄mittit hic angor erecto ac resupino
 pectore. & elatis ac sublimib; oculis incedere.

Sed humiliat animam meam & contrahit mentē;

Ipsi quoq; linguae uincula inponit ac frena; Ne me
 permittit quomodo alii p̄cēe debeam cogitare.
 Neq; quomodo alios emendem aut corrigam; Sed
 quomodo ipse si fieri potest iram futuri iudicii ef
 fugiam uenientem & parum aliquid me ipsum
 a filio p̄ditionis abstraham. & faciē̄m alienum;
 mundani enim prius oportet & sic alios mundare;

Sapientem prius fieri & sic alios facere sapientes;

Lumen effica; & ita alios illuminare; Accedere
 ad dñm & ita alios adducere dñm; Scificari
 & ita alios scificare; manus habere rectas & sic
 indigentib; porrigere manum; Recti esse consi
 lii & sic alii rectum dare consilium; & quando
 inquam ista erunt; hi qui omnia cito malunt esse
 quam cauta; qui tam cito aedificant; quam cito
 destruunt; & quando aiunt lucerna ponatur
 sup candelabrum; quando talentū dabit̄ nūmulariis;

Di inquit gratia: temporib; & circuitu longo
non indigent. **H**ec qui feruidiore sunt erga ami-
citas magis quam erga religionem; quibus tardum
est omne qd differit. quasi non uel inultima aetate
melius sit aliquid inuenire prudentia quam p-
urgere in eruditam uuentatem; **Q**uia multo &
melius est paucitatis regnum legitimum quam
tyrannidis longiternporis; **Q**uia & meliore est exi-
gua pars cum iusticia quam multae possessiones cu-
in iusticia; **A**ut non pretiosius ducit exiguum
auri quam multa ponderis plumbum; & omnis
pars que in primis p-urgua in nouissimo non bene-
dicatur; **N**am & illud quod sup-rosa seminatum
est cito quidem exortum; sed qui non habuit altu-
tudinem terra; a primo statim estu solis exaruit;
& domus cuius fundamenta non usq; ad soliditate
partis decursa sunt in cursu imbrium & impetu
fluminu ferre non potuit; **P**roterea usibi ciuitas
cuius rex tuus uiuent; **S**alomon dicit; & ipse iterum;
Nolite esse uelox in uerbis; **Q**uod si ille precipit ue-
locem ad uerba non fieri; quanto magis in opus
tantum & tam magnum uelociter p-silire non ex-
pedi; **Q**uasi uero tamquam eluto sub die formatu
subito p-ducit oporteat ueritatis mee g-strum;

quem utiq; cum angelis adfistere oportet. clō.
 & cum archangelis glorificare. atq; in celesti-
 bus altariibus offerre hostias xpo. & apud ipsū
 & cum ipso fungisacerdotio. ut reformetur
 quod dilapsum est. ut diuina in homine
 imago reparetur. ut superior mundo habitatores
 sui reddant. & ut simul totum dicam. ut ex ho-
 minibus in deorum numerum transeant. Scim
 cuius sumus ministri & ubi & quali sacerdotio
 fungimur. Ubi sumus. & quo mittimus. quos
 preparamus. Nouimus altitudinem di. &
 humanam infirmitatem. & uirtutem infir-
 mitati datam. cælum excelsum. terrā autē pro-
 fundā; & quis ascendit illuc eorum qui p pec-
 cato pro iecti sunt; quis tenebris & obscuritate
 circum datur. & carnis crassitudine obuoluit
 tota mente pure pspici. & totam mentem
 quis est qui p misceatur. stantibus & inuisibi-
 lib; cum sit adhuc in his que uidentur. & humili-
 tate stat. Vix enim hic aliquis positus eorum
 qui ualde depurgati sunt. uidere poterit imagi-
 nem quandam & simulacrum bonis; Sicut hi
 qui solem intuentur in aquis; Quis ergo est
 qui dyne intueri possit eum. qui msertus est.

T manu aquam. & caelum palma. & uniuersa
T terram pugilli; quis statuit montes pondere. &
T colles statera; quis erit locus requisitionis eius.
T & cui adsimilabitur; quis comprehendere pote
T rit eum. qui uerbo & sapientia fabricatus est ho
minem. & se inuicem dissidentia in unum
addixit atq; composuit. miscuit terram spiri
tuali. & conpaginavit animal uisibile & inui
sibile; temporale & inmortale. terrenum
& caeleste; contingens dñm & non comprehen
T dens. adproximans & longe positum; Dixit
T inquit sapiens efficitur solomon. & ipsa sapien
T tia longe facta est a me. longe plus quam erat;
T & qui adixerit scientiam. adiciat doctorem;
110 Quia non tantum laetificant ea quae in uentis sunt
p scientiam. quam tum contristant illa quae ef
fugunt. & comprehendendi non possunt. sicut eue
nire solent his quibus adhuc sitientibus. abstulit
poculum; Hec sunt quae mihi suadebant meli
us esse audire uocem doctorum. quam supra uentis
fieri doctorem; Si altitudo caelestium & puritas
sup norum uix possunt capere claritatem di. cui
abyssus optorium est. cuius tenebrae latibulum.
cum lux ipse sit totus. & lucem habitans in accessi

bilem qui in omnibus est. & extra omnes est. qui omni-
 ne bonus est. & supra omne bonum est. qui in lu-
 minat mentem. & effugit mentem. **I**n tantum
 secedens quantum accesseris sensu scilicet. ut dū
 ipse ultra refugit & abscedit. pro voce & inuita
 ad interiora amato rem sui. & amplius desiderat.
 dum iam quasi comprehensus elabit. **C**um ergo
 talis & tantus sit quem querimus & desideramus.
 quem sequimur. ad quem festinamus. qualem opor-
 tet esse eum pro quem desiderantes animæ acces-
 sum habere debent. ad illum qui queritur &
 desideratur. **M**ihi quidem ingens mæus est. ne
 & iam de ipso thalamo sponsi foras proiciar. conli-
 gatus manibus pedibusque. uelut qui mihi non pre-
 parauerim indumenta nuptialia. **S**ed qui teme-
 re inrepperim in medium recumbentium. & qui-
 dem ut pro domo aliquid eorum quæ apud nos latent.
 & ego a pueritia inuitatus sum ad deum. & in ipsum
 iactatus sum ex utero. ac de ventre matris donum
 matris pro missionis oblatum sum. & post hæc pro pe-
 ricula confirmatus sum. & desiderium eius in me
 conualuit. & in id omnia concurrerunt. **U**nde & iam
 ego optulime in possessionem mei cui fueram ex
 in cubulis mancipatus. & a quo fueram de periculis

liberatus, obtulit omnia mea, Quod dico omnia.
hoc quod habere solum uidebar. litteras, & instituta
liberalia, ex quibus hoc solum lucrari habui, ut uide-
ret habere quod contempnerem. & quibus christum
preferre delectatissimum magis in uerbis dei, & effu-
tasunt mihi eloquia eius, sicut fauus mellis, & uo-
caui prudentiam, & sapientiam de diuocem meam.
Sed ne in ceteris quidem neglexi, id est iracun-
diam coercere, refrenare linguam, Oculum
pudicium agere, uentrem castigatius gubernare,
calcare humanam gloriam, Sed hec uelut in-
sipiens loquor, dum non a uobis celatum uolo, quod
in his quidem pro potuimus studium gessimus,
non satis esse ceteris inferiores, philosophari uos secun-
dum deum, & scire animarum gubernacula continere,
& pro ceteris, ac regere alios, cum ipse recte re-
gentibus oboedire, nondum dedicerim, supra me esse
negotium dixi, precipua in hoc tempore, in quo
uidemus homines huc atque illuc conuersi, & con-
turbati omnia, ut nihil esse melius uideant, quam
fugere e medio & latere, omnia enim in pugna
& conturbata inimicus, & ut in cæca caligine bel-
lum mouet, quo magis aduersum se inuicem di-
micent membra, ut effugent reliqua si que illis

caritatis; dum noua nomina nouis sacerdotib;
 adquiruntur; & sicut scriptum est. effe sume
 obprobrium sup principes; & fugatus est timor
 omnis exanimis; & ubiq; obtin& impudentia;
 Quicumq; uoluerit. scientiae sibi uindicat summam;
 & p funda sps intrase ee deputat; omis au ex hoc
 docti; & catholici uolumi uideri. **S**ialios repre
 hendam & impios iudicemus; interdum & iam
 eligimus dedo eos qui ignorant dm. & iactamus
 sca canib; & mittim margaritas ante porcos. pol
 lutas uidelicet aurib; & animis diuina mysteria
 publicantes; quod utiq; ex uoto cedit inimicis; qui
 bus cum ecclesiam nrām adire non liceat per nos
 tamen sca nrā conculcant. **A**peruimus ergo om
 nib; non portas iustitiae; sed male dicendi & obtre
 tandi aditum. atq; insolentiae uiam; & illos solos
 optimos iudicamus; non quia uerbum quidem
 otiosum de ore pulerint ppter timorem di;
Sed qui cumq; potuerint de fratrib; lacus & acerbi
 us obtrectare; uel certe qui subtiliter & figuratic
 mo morderint. & sub lingua sua posuerint liba
 rem & dolorem; & uenenum aspidu fuerit sub
 labijs eorum; **O**bservamus inuicem diligenter;
 non nrā; sed aliena peccata; non ut plangamus;

No 6n

no

no

sed ut in putemus & exprobrems, nec ut curem:
sed ut amplius uulneremus; malos autem & bonos
non ex moribus neque ex conuersatione. Sed ex
partibus iudicamus; & ea quae placebant hodie ma-
liquo crastino si fuerit pars altera displicebunt;
& quae laudabatur hesternis culpabitur hodie;

Tum uero ea quae apud alios culpantur. Apud nos
in admiratione habentur; Ignoscimus autem omnia
facile; & libenter fauitori bus nostris & iam sumptis co-
mittantur. ut in malis benigni uideamus & mag-
nifici; facta sunt omnia sicut ab initio: cum mundus
non dumerat per ordinem suum speciesque dispositus;

Sed cum erant confusa omnia & in composita & poten-
tem conditoris manu uirtutemque poscebant;

Sumus ergo uelut in nocturno quodam proelio. per
exiguo lune lumine utentes. & ipso interdum in-
teruentibus adsiduis nubibus obfuscatu. sociorum
& hostium ^{nulla} agnitio. nulla discretio; uel sicut in
nauali certamine: cum & uentorum rabies purgata.
& fluctuum aestus attollatur. impulsionem cunc-
torum resultant. clamor nauticus intonat.
fragor nauium concrepat. uulneratorum gema-
tus & aetis ipsius confundit uniuersa mugitus.
& nec uirtuti tempus. nec consilio locus est.

¶ tanos quoq; miserum me inuimus in alter utrumq;
 & mor demus inuicem a clauam. **S**calice ut
 ab inuicem consumamur; **S**ed fortassis plebs qui
 dem ¶ ta est sacerdoter uero aliter; immo uero il
 lud mihi uide^r impleri qd dictum est; factus est
 sacerdos sicut populus; Quod aliquando in male
 dicto loco dicebat; aut fortasse uulgar quidem
 ignobile & imperitum: urgu² h² malis. **P**robili
 ores uero quique in populo & uastiores aliter a
 gunt; quin immo: isti & iam manifestius & uali
 dius in pugnant sacerdoter; **S**ed fortassis qm̄ & iam
 isti scilicet homines sunt: adhuc idcirco hęc faciunt;
 continenter uo tñ & in hoc ipsum ut dicunt ua
 canter dō: quicquid agant; **I**sti uero & iam aptum
 bellum & certamen impudent aduersum sacer
 doter gerunt: eo magis quos specie religiosi habitus
 facilius eis a uulgo credi & iam calumniantibus
 potest: precipue cum de fide que est summa re
 rum questioner mouent; **N**on illos dico: de quorū
 numero eē & iam ego opto. & desidero unus ex ip
 sis fieri: qui integro & sano proposito certamen pro
 ueritate suscipiunt: qui pro fide dī ceruices suas
 & animam ponunt; melior est enim talis pugna
 que dō proximum facit: quā pax illa que separat adō;

nō est mēte & dō

Propter eanum & mansuetum bellatorem: u-
ba & esse spiritus; Non ergo de huiusmodi bellato-
rib; dico in quorum numero me quoque cupio in-
ueniri; **S**edeos quidem qui in gentes & res mo-
uent ex rebus, uel sermonibus paruis, uel & iam
non diuuis; sed humanis motibus incitata sibi
quam plurimos adsciscunt infamiae suae socios;
dum contentioni atque insolentiae suae magnifici
& uenerabile omnibus fidei nomen inponunt
foedissime intentionis suae causam honestissimam
huius uocabuli specie colorantes; **E**t huius ergo ut
mihi uideatur & hodie habemus inter gentes; &
quod est grauius; nec habemus fiduciam dicendi
quia a oderunt nos gratias; **S**ed & ipsi nostrorum po-
pulo pessime conuincimur; & his precipue
qui uel honesti uel religiosi uidentur implebe;
Hi enim cum aliquis aduersum quempiam de
sacerdotibus, uel ministris diuini cultus culpabile uel repre-
hensibile ab istis qui supra dorsum nostrum fabrican-
tur audierint; tamquam per honestate ac religio-
ne animi sui execrabilius quod criminatur acci-
piunt; & quod de huiusmodi iam crediderunt; Id de om-
nibus sentiunt; & factum est theatrum quoddam
publicum non angelis & hominibus sicut ath-

loadi paulus dicebat. qui aduersum princi-
 patus & potestates agone desudabat. **S**ed thea-
 trum factum abiecit hominibus & indignis.
 & ut ita dixerim monstris & beluis. p[er] omne tem-
 pus. & in omni loco. in plateis. in tabernis. in
 conuiuiis. in consiliis. & iam usq[ue] ad ipsam
 scenam quodcumq[ue] liquoribus dico deducimus. & at-
 pisimus atq[ue] impudicissimus histrionibus. in-
 demur. & nihil iam ita delectabile gerit in
 mimis. nihil ita graecantat in comediis. qua[m]
 xpi anus. **H**oc aut[em] nobis inde descendit. d[omi]nos
 inuicem in pugnam. dum uidemus nobis nimis
 catholici. nimis fideles. & zelodi excitari. sed
 non sicut ex parte & certare p[ro] d[omi]no. sed non sicut
 fas est. nec ut lex certaminum continet. quia
 certamen n[ost]r[um] in hoc uenit. ut uictoriam capi-
 amus in famem. ut tunc magis p[ro] d[omi]no palmam.
 cum in certamine uicerimus. aut non legim[us].
 qui a nemo coronatur. nisi legitime certauerit.
 certanti non sufficit uirtus. nisi & artis athletice
 instituta seruauerit. **T**u aut[em] ut uideo p[ro] xpo
 aduersum xpm pugnas. **P**ro men enim d[omi]ni per uos
 blasphemant inter gentes. sicut scriptum est.
 Demones quidem usq[ue] adhuc cum inuocant nom[en] xpi.

concre misit, & iam quidem malitia u
nescere fecit uirtutem tantu nominis & po
testatem. & nos non reueremur hoc nomen.
Sed agimus omnia adiuuam tantu nominis
& pro quod mandatum habemus ita agere. ut
uidentes homines opera nra bona magnificent
patrem nrm qui in celis est. Nos sum precepta
in contrarium pmutantes: p contentiones nras
blasphemari facimus in gentibus nomen di
& quidem ex terra bella non modo nec istam
bestiam qua nunc exsurrexit ecclesis pmesco.
in quo inest diaboli plenitudo, licet ignis in nos.
licet gladius intentus & bestias, licet crucis &
precipitiam prepara. licet sup omis qui ante se
fuerint persecutores crudelior fiat. Licet no
ua suppliciorum genera exquirat. unum mihi
ad omnia ista remedium. una uictoria libenter
mortem suscepisse p xpo. ad istud au intestinum
bellu quid agam nescio. quis mihi auxilia conpa
rem. qui mihi sapientia sermo succurrat. quod
do num sps in uocem. quib armis spiritalib; ad
uersum diabuli astutias me circumdem; quis
mo. ser extensus in monte manib; & crucis iam
tunc simulacra praenuntians bella ista cohibeat.

quis hinc castrorum di. p. habilis militum princeps.
 quis dauid. aut psallens in cythara. aut in fusa
 dibulo pugnans. & ad o. uirtute pre cinctus ad
 bellum. & digitos aptatus ad proelium. quis
 samuhel orationib; caelum concitans imbrem
 eliciens tonitrua mouens. quis haec digne lamen
 tabit & flebit. Hieremias nempe aliquis noua
 lamentatione pronam noua hanc captiuitate con
 scribens. exclamat iterum ad dm. & dicat. par
 cedne populo tuo. & non tradas in obprobrium
 hereditatem tuam. ut dominentur eoru gentes.
Quis pro nobis noe & danhel. & rob orabit ad dm.
 ut cesset & quiescat parump. ano bis ista uastatio.
 ut aliquando redeam ad nos mo. ipsos. & uelud de
 pulsa ab oculis caligine. recognoscam quod uiuus
 patris filii. qd fratres sumus. ut non iam ultra po
 pulus di iudas & harrt dicat. nec roboam. & hie
 roboam. nec hyerusalem & samaria. quae
 nunc in captiuitatem traduntur. **I**n uero domi
 lamentant. & ego quidem fateor in ualedissimu
 mee ad huius cernodi proelia. & p. p. terea terga
 me dedisse confiteor. unde & uelans faciem mea
 confusione. sedi singularis. quia amaritudine re
 plerissim. quesi & tacere. tamquam intellegens.

quod tempus malum sit quia recalcitrauerunt di-
lecta & facti sunt filii discedentes, uitis quoque
ligna palmitibus & uitis uera tota fructifera in ama-
ritudinem uersa est; & de adema decoris conuer-
sum est in ignominiam. signa culum dextere reme-
& corona gloriationis in confusione facta est
mibi. **S**uero quis alius audaciter & fortiter hui-
cemodi procliorum paratus est subicere certami-
na. Hunc ego & beatum dico pro confidentia sua
& premittit fero. Illorum uero bellorum non dum facio
mentionem: quibus intrans nos in ipsos pro prius
uitis ac passionibus impugnamur. & die noctuque
ignis stimulis corporis. humilitatis huius & cor-
poris mortis arguimur. **N**unc latenter. nunc
& iam palam pro uocantibus ubique & irritantibus
rerum uisibilem in lecebris. luto hoc fecit cuius
hesitanti censisui fasces uentis capationibus exalant.
Sed & lege peccati quae est in membris nostris leges spiritus
repugnantem. dum imaginem regiam qua intrans nos
est captiuam ducere studet. ut spoliis eius cedat.
Quis quid illud est quod in nos beneficio diuinae ac-
cipimus illius condictio nis inluxit. **U**nde uix ali-
quis fortasse longase & districta regens philoso-
fiam. & paulatim nobilitatem animae suae

recolens. naturam lucis quae in se est humili huius
 & tenebroso luto conuicta reuocet & a reflectat
 ad dñm. uel sicerte p pccatio cogat utrumq; pariter
 reuocabit. Si tamen longa & assidua meditatio
 ne insuescat. fursum semp aspiceret. & deorsum
 male trahentem ac degrauantem materiam sibi
 in & adstrictam frenis arctiorib; subleuare;

Prius uero quam hoc obtineat. & ut in quantum fieri
 potest. ceteros homines cordis puritate precedat.
 p pccat huius uelle non debet. quorum se purgatio
 rem esse non sentit; Nec tutum putare mediato
 rem effici populi apud dñm. quod est speciale of
 fici cum sacerdotis. nisi se proximum & amicum
 uideat di; Verum unde in hunc modum uenerim.
 ne forte me arbitremur plus iusto esse in & inculosum.
 cum indicare uobis debeo. ut non tam timidum me
 quam consulentem mihi me & iudicari; Dñs cum
 ad moysen loqueretur in monte. plures quoq; alios
 iussit cum eo ascendere; in quib; erat & aaron
 cum filius suis sacerdotib; & septuaginta pres
 biteri ex seniorib; quomodo adstantes eminentius
 iussi sunt adorare; p pccato accedere moyses so
 lus iuba. Nec alius cum eo. alius ascendere; ex
 quo manifeste indicat. qd non est cuius libet

proximum fieri dō. rursus sit aliquis qualis mo-
ses. qui capere in semetipso possit gloriam dī.
Sed & antea cum primum legi latio pararetur.
ceteris quidem tubarum sonus & fulgura ac-
nitra p strepebant; caligo quoq. & fumus
montis ardentis & mæus ac terror orribilis: ita
ut uel bestia si montem contigisset lapidaretur;
& ita pcul adstantib. magnū eiserat uel sonitū
uocis audire; & hoc sanctificatis cum omni dili-
gentia & cautella. **M**ōses uero solus & mon-
tem ascendit. & nubem ingredit. & flaman-
tib. nusquam flammis adurit. & tabulas rursus
accipit; ad multitudinem quidem uulgi. Tabulas
littere; ad eos autē qui capiunt quæ sunt spī: tabulas
scriptæ spū dī uiu; Nam ad uero & abiud. qm
alienum ignem ad incensum altaris obtule-
rant: pro hoc solo consumuntur igni. & eundem
locū poenæ & interitus. quem culpe & impietatis
habuere; & neq. aaron quidem idoneus ad in-
tercedendum fuit. Cum utiq. pater esset; & secun-
dus post moysen dō. honore sacerdotu p pinquarē;
Heliquoq. sacerdos p filiorū iniquitate damnat:
quod eos diuina sacrificia temerantes minus seueri
anum aduersione plectebat; miserum me. & qdem

coercuit & quidem corripuit. **S**ed lenitate
 & mansuetudine patris. non se ueritate & auc-
 toritate pontificis; Quid otius ille quia cam
 testamenti dñi cum iuuenca fœus impatient
 directi limitis orbita declinasset: iam iamq; lip-
 suram manusculam ac sollicita sustentasset: non
 nocentum modo p hoc qd scâ tetigerat. adô morte
 multatus est; **S**cio ego. nec corporis quidem maculas
 in sacerdotib; præmittit; **S**ed p scrutari & regi
 omnia p legem ^{debe} nequid corporalis uitæ uel hostia ha-
 beat uel sacerdos; que utiq; figuræ sunt pfectionis
 eius & puritatis. que eē debet in corde & anima sa-
 cerdotis; **S**ed ne ipsa quidem indumenta sacer-
 dotalia uel ministerii uasa. cuiuslibet contingere
 saltim aut contrectare fas est; Ipsa quoq; sacrificia
 non passim omnib; sed certis quib; q indulgent
 in sumere. & intra certum tempus. & intra p-
 finitum locum; **S**ed nec compositionem quide
 olei crismatis imitari cuiquam fas est: neq; mix-
 turâ incensi; & quid amplius dicâ. ne ipsū quide
 templū ingredi sinit. quinon fuerit etiā in mi-
 nimis quibusq; anima mundus & corpore; &
 quomodo temere & inconsiderate in ruinâ ut ip-
 sa scâ scōrum: quo uni soli pontifici & ipsi semel

in anno ingredi faserat; cui soli accedere ultra
iterius uelum licebat. & arcā testamenti ac ppi
tatorium & cherubin uidere; quæ nunc om̄i sibi
& uidere & contingere licitum putant. **H**æc uir
ego sciens & quoniam nemo dignus est summi di uel sa
cerdos eē uel sacrificium. quinon prius semetipsum
exhibuit hostiam uiuam sanctam deo placentē. & rati
onabile suum obsequium gessit. & immolauit deo
sacrificium laudis. & spiritum contribulatum. quod solū
sacrificiū expetit. ceteris omnibus abiectis atque
contemptis. quomodo poteram accedere ad sacerdo
tium accedere. & ad hostias offerendas. & imaginē
ac figuram sacramentorum celestium celebran
dam; uel quomodo habitum sacerdotalem nomen
que suscipere; quinon prius scirem me operibus sanctis con
summasse manus meas. quinon dum oculum deo
cuisse recte uidere creaturam dei. quinon aurem
meam prius aperuissem eruditioni dei. Ita ut
mereret addimih aurem quæ non grauitet audi
re. & esse sardium preciosum in auribus in au
re mea. quod est sermo sapientis in aurem obediens;
quinon prius os meum aperui. & adtraxi spiritum. uel
dilatavi os meum ut spiritum replem. ad loquenda
mysteria & dogmata preciosa; quinon obtuli

(V)

linguam meam ut soluat in terra: & repleat
 exultatione. **I**n psalmis & canticis dñi ex sur
 gens uelut plectrum matutinum in psalterio &
 cythara. Ex surgens diluculo & clamans ad dñm.
 usq. quo rauces fiant fauces mex. & adhærebat lin
 guamea faucibus meis: prius quam supra pedes stent
 pedes mei. & consummentur sicut cerui ut dirigantur
 secundum dñm gressus mei. ut non infirmentur. nec
 paulominus effundantur uestigia mea: prius qua
 omnia membra mea fiant arma iusticie. & omnis
 immortalis absorbeat ^{culpa} auita. & subiecta sit caro
 spiritui: quis audeat adire ad istum gradum ante
 quam castus & igne examinatus eloquatur dñi. cor
 accendat. & mentem dum ad aperiret scripturas
 antequam describat ea tripliciter in latitudinem
 cordis sui. ita ut sensum habeat xpi. Antequam ab
 sconditor cæteris inuisibilis atq. obscurus thesau
 ros scientie ingredi mereat. Ita ut pceptis diuiti
 is: possit etiam cæteros ipse ditare. Spiritualibus con
 parans spiritalia. Antequam contempletur sicut
 contemplari dignum est delectationem dñi. & ui
 sita templum eius: immo potius ipse fiat templum
 uiuidi & habitaculum xpi in spu. Antequam figure &
 ueritatis discretionem cognitioneque cognoscat.

ut possit scire, diligentius. a quo debeat recere^{de}.
& quid debeat, obtinere, quoniam ueritas obtinetur.
& umbra pertransit, & ut integre possit effuge-
re auaritate littere, & seruire in nouitate
spiritus, & ex integro transire ad gratiam a lege.
que complectitur spiritualiter in destructionem
corporis, ante quam per omnes christi appellatio-
nes uis uisq; decurrat per opera & scientiam.
sive eorum que sunt in a se uita. seu que per ternos
inferiora sunt & eius nouissima. id est scire quod
deus est & quod filius dei; scire & iam quomodo
est quod uita est. quod uerbum. quod sapi-
entia. quod ueritas. quod lux. quod uita. quod
uirginitas. quod pauor. quod a porta. quod
splendor. quod creator est. quod rex. quod ca-
put. quod lex. quod uia. quod hostium. quod
fundamentum. quod pax. quod margaritae.
quod pax. quod iusticia. quod sanctificatio. quod
redemptio. quod homo. quod seruus. quod pas-
tor. quod agnus. quod sacerdos. quod hostia.
quod primo genitus omnis creature. quod primo
genitus & mortuus. quod resurrectio; quis au-
deat antequam horum omnium nominum se
ipsa & opere paraceps fiat. antequam in his

singulis in semet ipso ea explendo communice.
 xpo. ac participetur in his singulis fiat. Ante
 quam uacat & discat loq̄ sapientia di. in myste
 rio absconditam. Antequam factus uir destru
 at quæ sunt paruuli & adnumera² iam in nu
 mero israhelico atq̄ in exercitu di; antequam
 possit tollere crucem xpi & sequi eum. ac perdere
 animam suam propter eum. ut inueniat eam inuita
 æterna. & efficiat in plenitudine xpi; quo mo
 do potest audere quis accedere ad magistrum
 gradum. & docere ea que in semet ipso nondum
 sentit implere; Dicebam apud me in xpi. Ha
 uigant a li. & ingentium lucrorum spes subeant
 marina discrimina; mihi gratius est supra solidam
 terra stantem exigui cuspitis sulcis herbam frumenta
 requirere. & in reb. egenis tenu. & in uitam ducere.
 quam peregrinas diuitias in fluctuum periculis que
 rere; fortiorib. quidem & potentib. damnum
 non officia administrare maiora. Neq̄. erga plu
 rimos exercere uirtutem. sed in paruis reb. & mo
 dicit coartari. **U**elut si quis ingentis luminis
 lampade. locum parui conclauis in lumine
 aut arma potentie & uirilia exiguo uelut corpo
 ri & puerilib. membris inserere. **P**aruis aut uicis

paruum onus & non supra iures leuare. neuel
ditius fiat simul & periculum subeant. Si
aut necurrere quidem edificare conuenit alu-
nisi ei cui impense quoque proficiendi presto sint;

Applio

Hec est apologia excusatio fugam. & haec cau-
sesunt quae me auobis fratres & amici carissimi. se-
parauerant. uel abstraxerant; tales namque
tunc me cogitationes. & longius abscederem
purguebant. Reuocauit autem primum quidem
desiderium uiri. & magis illud quod desidera-
bam. quam quod ego desiderabam; nihil tam ua-
lidius est ad dilectionem. quam ex utraque parte con-
sta affectio; Secunda uero maxima me cura &
solicitude praecipua. sanctorum parentum uene-
randa canities. qui pro me magis quam pro ipsa se-
nectute laborabant. Abrahae ei huius capituli ho-
nor. & angeli instar aspectus. & matris sarae.
que nos etiam spiritaliter genuit in euangelii
fide debita reuerentia. quibus necessarium erat
baculum me senectutis existere; quorum contem-
platione. & ut eis debita officia pietatis exsoluerem
& iam philosophiae studia contempsissem. quem mihi
preciosa & cara supra omnes facultates affectusque
dicebam; In quo ut uerius dicam. hoc ipsum

philoso fatus sum. ne philoso fari uiderer.

Non ergo tui effundimibi hęc omnia & aboleri
 unius occasionis obtentu. neq; offerimibi pa
 ternas benedictiones. quas quidam ueterum
 scenctorum tradit & iam arte furatus parente.
 cibus & his futis pellib; falso. dux quidem istę
 cause. quib; precipue cessi. & q; intentionem meam
 quam maxime mitigare potuerunt. & puto qđ
 neutra harum uideat̃ indigna. cedere debue
 rit ille cogitationum tumor. qm̃ quidem & uin
 ci tempus est. sicut & omni tui tempus est. & for
 tassit expedit interdum bene uinci. quam male
 uincere. Tertium uero est. quod me maxime
 & supra omnia subiecit. & subdidit. quod cum ex
 posuero. de reliquis iam tacebo. Recordatus sũ
 dies antiquos & intantis reb; tam difficilibus. tam
 q; arduis non fui ausus satis credere consiliis meis.
Sed gerundi sententiã ex scõrum uirorũ auctori
 te quesui. & exempla ueterum reb; presentibus
 regulam posui. neq; enim supfluo hæc nobis scrip
 tasunt. neq; ut grecorum more ex his eruditemur.
 aut delectaremur in uerbis. quod in fabulis eorũ
 uel historis fieri sola. ut compositi carminis
 suauitas & dulcedo ipsa narrandi inlicita animos.

& delecto auditum, nos tres littere in quibus tota
unum uel *ui* ap^{te} ociosus non est. omnia que uel gesta
referunt. uel gerenda precipiunt. uel in
stituta ac regulas ponunt. ut si quando forte
dubius in rebus deliberandi nos necessitas inuenit.
ad maiorum exempla redeunt. unde discimus
quid nobis eligendum sit. quid cauendum. cui
ergo historia recordatur. & unde mihi occa
sio consilii huius exorta est. dicam ego breuiter.
& uos patienter audite. fugiebat aliquando ionas
a facie dei. immo potius fugere se putabat. sed con
prehendebat ab insecutione maris. a tempestate.
a sorte. a uentre ceti. & trium dierum ac noc
tium sepultura forma futuri mysterii presa
gante. & ille quidem fugiebat. ne uel tristis nun
tius iniquitatis minister existeret. uel postmodum
mendax inueniret. **S**ed ipse penitentia ciuitas sal
uaretur. neque enim salutem inuidebat. sed
mendacii ministerium declinabat. dignitate
proficua in omnibus differens. quam utique uise
uelut deformari uidebat. **Q**ui famam macula
falsitatis. dum uulgus ignarum & imperitum in
tellegere ac prospicere non potest. profundam futurę
dispensationis scientiam. Ego uero uicium sapien

tissimū quendam uirum. de his exponente[m]
 & rationem huius historie qua quasi absur
 da uide[re]t. Ita redde[n]tem quō ne hanc quidem
 causam fugere poterat beatio[n]e ut in iope[n]
 descendere. & ex iope fugeret in tharsis; qua
 si uero inquit ignōre d[omi]n[u]m crederet q[uo]d agebat
 aut hoc esse fugere a facie d[omi]ni maris & fluctu
 bus dare; non dicam hoc pro fœlica scientiā
 cuius r[ati]o p[ro]funda innotescunt. & obscura inlu
 minant[ur]. Sed nec uirum quam quidem hominis
 quam uis ignari & in periti esse arbitror. quia
 in mo[n]te & contratio quicumq[ue] ille ingressus
 fuerit mare. tunc uero maxime salutem suam
 in manus d[omi]ni commisisse dicit[ur]; non ergo ignora
 bat ionas ad e[um] & in mari & ubiq[ue] prestare uala
 dissimā d[omi]ni manum. quam & iam alius predica
 turus mittebat; neq[ue] effugere se usq[ue] quā diuini
 tatis potentia presumebat. non hoc credendū ē.
 sed q[uo]m preuidebat id[em] suo hoc ministeriū ab spū
 prefigurari q[uo]d sp[irit]us & abiecto populo suo
 israhel. donum pro fœlica gratie transfer
 retur ad gentes; p[ro]pterea sup[er] fugit predica
 onis officium ne patria gentis abicienda
 triste preberet obsequium;

Inde demq; relicto loco quæst contemplatio læ-
ciæ. ita enim hebreorum lingua ioppe interpre-
tatur. Derelicta ergo contemplatione læciæ
magnificentiæ scilicet illius & indignitatis
antiquæ in pelagus semetoris ætusticiæ dedit
inde tempestas inde somnus. inde naufragium
inde ex ciat & in sortem mittit. & conficit
fugam & precipitat & a coelo suscipit & non
consumit sed sibi inuocat dñm; & p̄ xp̄o antichris-
tum post tertiam diem resurgit in xp̄o; Verū
de his nos sermo pauli p̄ expectat ut postmodū
fidei dederit latius & diligentius explanat. Hunc
autē id quonobis sermo directus fuerat p̄sequamur.

Qm̄ quidem illi fortassis & uenia fuit. p̄pter hanc
quam dixim̄ causam officii differre p̄ forcum
inhibere quæ excusatio sufficiat. quæ causa subue-
niat. quæ relinquat̄ satis facienti locus ulterius &
reluctandi. & nescio utrum graue aut leuedici
sacerdoti ^{quo} quomodo inpositū iugum p̄tinacius
recusandi. Si enim hoc quod solum inter om̄s excu-
sationes forcius habem̄. concedat̄ nobis. qd̄ longe
inferiores sum̄ quam sufficiat ad sacerdotium
p̄fungendum. Sed quid faciem̄ qd̄ a aliaparte
p̄ntiosius inobedienciæ crimen incurrimus.

& erit nobis fortasse grauius ex contemptu: quā
 putamus eē ex temeritate discrimen: qm̄ quidē
 delinquenti in hanc partem nullus emendandi
 ultra aut corrigendi superest locus: melius ergo
 inter duos istos timores ascendendi ac des-
 cenden-
 di positus ē: & mema ipsū hinc atq; hinc aequa
 lance perpendens: & nunc nullā nunc in ista
 partem uelut uentis impellentib; uergens: ad ul-
 timū cessi hinc qui amplius preponderabat oboe-
 dientia timori. Quiq; depulso illo alio: ut pate-
 ualidior ac uehementior: totum in se sibi uindica-
 uit & tenuit: Considerate ergo si recte & iuste
 nos in a ipsos inter hos meliores libram timores: dū
 neq; ad summū in concessos honores: neq; eos qui
 delati sunt refutari: quia in alio in pudencia in a
 lio in oboedientia condegnat; utrumq; aū in pe-
 rix uirtus est: melius ergo quidē incedere cupim;
 inter nimium timidos & nimium temerarios: ut
 simus quidem uerecundiores his qui ad indebitos
 honores foeda ambitione nitunt; & paulo confi-
 dentiores his qui futuri iudicium aē: & in bonorū
 actuum: cunctas ^{monita} fugiunt: Praeterea in talib; ego de
 liberans: & unum quodq; suis ponderib; mērens:
 ad didiciā hoc ad animum confidentia qd merat;

aliquid retributionis ad oboedientiam fides &
impleat id quod est. Dum integre credit id
quod est. ut efficiat fides perfectam quem in se habuit
imperfectam. Scriptum est enim legimus. quoniam qui
timor non est perfectus in caritate. perfecta autem di-
lectio foras mittit timorem. Contra uero uide-
bam quod in oboedientia & incredulitatis pericu-
lo auxilia nulla succurrunt. nec aliquid inuenio
quod fiduciam tribuat diffidenti. quin immo ueterum
& per his qui nobis crediti sunt illud audire necesse
sit. Animam ipsorum exquiram de manibus uestris.
& sicut speraui de me necessarii ducet & principes
populi mei. ita & ego spernaui uos. ne efficiatur
aliquis ex uobis in regem. & sicut non ex audistis
uocem meam. Sed dedistis dorsum durum. & in oboe-
dienter exiistis. ita erit quando & uos inuoca-
bitis me. Ego autem non respiciam super orationem
uestram. neque ex audiam uos. Non accedat nobis
iustus iudex alia audire responsa. neque ueniat
ad nos uox ista ab eo cui quamuis misericordiam
cantem. sed & iudicium simul cantabimus.

Sed iterum ad antiquorum historias. & ueterum
nobilium gesta reuoluimus. equibus uidemus
quosdam quidem cum ad regendos populos

subrogarent. uel ad officium p̄fexum perdi
 gratiam uocarent. p̄ph^{ba}issime cessasse inuitos.
 alios uero aliquamdiu inuitantis gratia distulisse.
 nec tamen alteros ex eis iudicamus esse culpatores nec
 reprehensam esse aut in his oboedientia p̄mittam
 celeritatem. aut in illistimoris circum spectam
 cunctationem. qm̄ quidem illi magnitudinem
 ministerii uerebant. Istis fides fiduciam dabat.
 certa qd̄ om̄ia possibiliasunt credenti; paratus erat
 aaron sed moyses multū resisterat. Isaias prom
 tus obtemperat. Sed uenilem hieremias for
 midabat sc̄atem; nec prius p̄fexi ministeriū
 suscepit. quam adō pollicitationem uir tuis ac
 stabilitatis acceperit. Huius ego rursus cogitatio
 nib; reparatus sū & huius cernodi consilii assi
 dua conluctatione mitigatus. Ac uelut ferrū
 in cudiis sup̄positum malleorum quibusdā uicib;
 molliatissum & edomitum; accessit nihilomin
 admaturitate. consilii sc̄ia cuncta mitigans &
 de quo quens tempus. Sup̄ om̄ia uero illud quod
 scriptum est. Consilia mea iustificationes tuae.
 quibus ego omnem uitam meā credidi p̄pter. non
 resisto neq; contradico. ait dñs m̄s. qui non ad prin
 cipatum populi uocabat. sed ut uis ^{ad} occisionem

adducebat⁷ pro stereo ergo me & p cedo ac
subdome potentissime manu dū & uenā dī
& ueniam pōo p̄teritūtem potis. otū & dila
tionis. **S**iquid mihi forte ex hoc erimur nas
citur tacui. sed non semp tacebo. seces si parum
aliquid temporis ut me ipsum discutere ac ui
sitarem; & in quantum ^{possit} tristitiam meam consolatio
nascetur. **N**unc uero ueni in ecclesiam exaltare
dñm & in cathedra seniorum conlaudare eum
si illud culpa habuit. ueniam hoc meretur.
Sed quid adhuc uerbis p̄ loxiorib; opus est. habe
tis iam nos. o pastores & con pastores. ob t̄nes
nos. o sanctissime & dignissime grex xp̄i ob t̄
nes nos. o pater in omnib; uictor & cedentes in
omnib; magis ubi subditos xp̄i legib; quam na
tura. **E**cce iam habet nrām sub iectionem.
reddet uam benedictionem. Digne nos orationi
b; uerbo instrue. spū confirma. **B**enedictio enim
patris confirmat domos filiorum. ^{ut} & confir
met tamen ego quam spiritalis hęc domus. In
qua requies mea in seculum seculi. **I**n quę
habitabo qm̄ elegi eam ut ab hac ecclesia &
ab hac domo ad ecclesiam primitiuorum
que in cælis ad scripta est trans ferri pariter

mercamur; **N**ostraq uide hęc est satisfac-
 tio apud uos: & sermonis nri istud exordium.
Dñs autē pacis qui fecit utraq; unum. & nos inuicē
 reddidit nobis. qui sedere facit potentes in sedi-
 b; & qui eleuat de terra inopem. & de sterco-
 re erigit pauperem: qui elegit dauid seruum
 suum. & adsumpsit eum a gregibus ouium.
 cum uultimus esse & ieremias in filiis iesse.
 quidam uerbum euangelizantibus uirtute
 multam. ad perfectionem predicationis
 sue. tenens manum dexteram nostram. inuo-
 luntate sua dirigat nos. & cum gloria adsumat
 nos; **I**psereget regentes. ipse dirigat dirigen-
 tes. ut possimus pascere gregem eius cum disci-
 plina. & non inuasit pastoris imperia. **I**pse
 prestat uirtutem & fortitudinem populo suo.
 & exhibeat ipse sibi mundum & candidum
 gregem. atq; in omnibus immaculatum. ac su-
 pernis ouilibus dignum; **U**bi est habitatio
 luxantium in splendoribus scōrum: ut in tem-
 plo eius omnes dicamus gloriam. grex simul
 & pastores. in xpō ihū dño nostro; cui
 gloria in secula seculorum amen.
FINIT **A**POLLO AETICUS SCAECRECORII